Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...һээ гарана | № 241 (17364) | 1986 оной октябриин 19, воскресени | Сэн 3 мүн.

ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

ХАЛУУН ХАРАЛАА ...ДУУЛАНГҮЙ...

...эдэ хүн зоной ажаһуудалые ... ажалай болон амаралтын ... хангаха, эрилтэнүүдыень ...наар бэелүүлхэ хэрэгтэ гори... хандуулагдадаг болоо. Эдэ ... КПСС-эй XXVII съезд дээрэ ...тодорхойлогдонхой бшуу. Бидэ, ... наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, ... эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэ... гэһэн хүсэлтэйгөөр ажалаа ...эшэбди.

... хоёр жэлэй туршада гэрэй ... хэрэгсэлнүүдэй магазиниие ... ажаллажа байнаб. Багахан ху... ажаллажа байбашье, худалдан ... баясуулха, хэрэгтэй зүйлнүү... гэжэ оролдонob. Түрүүшээр ...түшэрхэн шэнгеэр. ажални һа... Бухгалтер мэргэжэлтэй һэн ... шэнэ мэргэжэлдээ дадаа ... хамта хүдэлдэг дүршэл... Валентина Бальжинимаев... 15 жэлэй туршада худал... эмхи зургаанда амжалта... Оронго нютагайнгаа ... һайнаар, урин дулаанаар хан... гүйсэд дүүргэхэ гэжэ ... Байгша оной юһэн һарын ... амжалтатайгаар — 101,1 ... бэелүүлээбди. Тодорхойлбол, ... түхэригэй эд бараа худал... Иигэжэ бэе бэеынгээ ... халан абажа, һайнаар ажа... худалдаа наймаанайнгаа ту... уялгаяа бэелүүлхэ гэжэ ...

..., манай магазинда юун ху...! Илангаяа мүнөө үбэл... үедэ. Гэр байра ду... зүйлнүүдһээ эхилээд, барил... шэл, пакля, хүбэн гэ... агб даа. Элдэб ондоо хэм... шала хушаха линолеум, ... олдодоггүй һэн. Харин му... магазинда барилгын олонхи ... үгтэдэг болоо. Тусхай ... шифер хубаарилан ху... Мүнөө үедэ машинагүйһөө ... барилгын хүдэлмэриин гол шу... болохо шифер асарагдаагүй ... сагта асаржа, захилшадаа ... гэжэ найдуулнабди. ... бухы ажалшадай захилые гүй... аргагүй байһамнай халагла... гэр байрын хэрэгсэл... номой зохид тагууд, ... зүйлнүүд, гоё һайхан мебель ... байна гэжэ тэм... Худөө ажахын хүдэлмэрилэг... захил нэн түрүүн бэе... оролдонобди.

... гэрэй ажалые хүнгэдхэхэ ... зүйлнүүд, гоё һайхан амһарта, ... тон хэрэгтэй электрическэ, химическэ хэрэгсэлнүүд тухай худалдан абагшадтаа тайлбарилан ойлгуулжа, олоной анхаралда табижа байдагбди. Электро-гүсэ, пешэн, плита, утюг гэхэ мэтын зүйлнүүд үшөөл дуталдана, удаан «хэбтэжэ» байдаггүй гэжэ тэмдэглэхэ байнаб. Эдэ бүгэдэ хэрэгсэлнүүдые харьяата эмхинүүдтэ олоор захижа, хүн зонойнгоо һанал хүсэлые бэелүүлхэ зэргэтэйбди.

Мүнөө үедэ худалдаа наймаанай эмхи зургаанда ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай болон амаралтын эрхэ байдалые һайжаруулха тухай хэлсэгдэнэ гээшэ. Тэрэшэлэн энэ магазимнай багашаг гэр соо байрланхай. Һаяар, тодорхойлбол, Агуу ехэ Октябриин һэйндэрые шэнэ байшан соогоо орожо угтаха һанаатайбди. Тиигэжэ магазинайнгаа бүхы эд барааг үргэнөөр дэлгээжэ, худалдан абагшадайнгаа анхаралые татаха, эрилтыень бүри һайнаар хангаха арга боломжонуудтай байһанаа мэдүүлнэбди.

Би өөрөө гурбан үхибүүдтэйб: хоёрнай һургуулида һуралаг, багамнай хүүгэдэй сэсэрлигтэ ябадаг. Гэр байрымни асуудал түргөөр шиидхэгдээ һэн. Зүгөөр олон жэлдэ хүдэлжэ байһан манай хүдэлмэрилэгшэ Валентина Бальжинимаевна өөрын гэргүй байһаниинь голхормоор. Энэ асуудалые Советскэ райпогой (районой түбэй) хүтэлбэрилэгшэд шиидхэхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, үнинһөө хойшо хүдэлжэ байдаг энэ хүн бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ, һурган хүмүүжүүлэгшэ, энэрхы сэдьхэлтэй эхэ мүн. Тиигээдшье эхэнэрнүүдэй ажалые хүнгэдхэхэ тухай парти болон правительствын тогтоолнууд соо заагдана бшуу.

Саашадаа бүри оролдосотойгоор ажаллаха, худалдан абагшадтаа халуун анхарал хандуулха, хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха хүсэлтэйбди. Гомдолой болон дурадхалай дэбтэр соомнай гомдолой нэгэшье үгэ бэшэгдээгүй. Энэ хадаа эрид хубилалтын үеын гол зорилго мүн.

Я. ЭРДЫНЕЕВА,
Ивалгын районой Оронгын 34-дэхи магазиниие даагша.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АМГАЛАН БАЙДАЛ МАНДАГ ЛЭ!

КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ СОВЕТ ТЕЛЕВИДЕНЕЭР ХЭЛЭҺЭН ҮГЫЕ РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД ДЭМЖЭНЭ

ДАЙН МАНДА ХЭРЭГГҮЙ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой Рейкьявигта хэһэн пресс-конференци, мүн тэрэнэй совет телевиденеэр хэлэһэн үгые тон анхаралтайгаар уншабаб. Манай гүрэнэй зүгһөө нүхэр М. С. Горбачев хэлсээнэй гурбан шэнэ проектнүүдые дурадхан, США-гай президент Рейганэй, тэрэнэй захиргаанай түлөөлэгшэдэй урда табиһан байна бшуу. Гэбэшье США гүнзэгы удха шанартай эдэ дурадхалнуудые дэмжэээгүй, «стратегическэ оборонно үүсхэл» гэдэг түсэбүүдээ бэелүүлхээр шармайжа байһанаа үшөө дахин харуулба. Американ захиргаанай иимэ хараа байдал бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолто хүн зоной, совет арадай дура ехээр гутаагаа.

«Ерээдүйн дайнда илагша гэжэ байхагүй» гээд М. С. Горбачев тон зүбөөр заана бшуу. Энээниие ойлгохоо дурагүйдэһэн Р. Рейган, минии һанахада, сэрэгэй-промышленна комплексын эрилтэнүүдһээ зайлажа ошохо дурагүйл ха. Тэрэ комплексын мэдэлһээ гараха аргагүйнь гайхалтайшье, гашуудалтайшье байна.

Би Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадажа ерэһэн хүм. Би 7 үхибүүтэйб. Тэдэмни бултадаа ехэ болоод, арадай ажахын һалбаринуудта ажаллажа байнхай. Үхибүүдни, аша гушанарни хохидолто дайниие бү үзэг! гэжэ хэлэхэ байнаб. Манай парти болон правительствын гадаадын политикые бидэнэр, совет хүнүүд бүримүһэн халуунаар дэмжэнэбди.

Г. РАДНАЕВ,
дайнай ба ажалай ветеран.

ХАРАА ШУГАМНАЙ ЗҮБ!

Бидэ, худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, мүнөө үедэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ боложо байгаа үйлэ хэрэгүүдые тон анхаралтайгаар шагнадаг, газетэнүүдтэ уншадаг гээшэбди. Илангаяа һүүлэй үдэрнүүдтэ болоһон КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой США-гай Президент Р. Рейгантэй Исландиин түб хото Рейкьявигта уулзаһан уулзалгатай, мүн эндэ М. С. Горбачевой хэһэн пресс-конференцитэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин совет телевиденеэр хэлэһэн үгэтэй тон дүтэ танилсажа байнабди.

Совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга мүнөө үе сагай уласхоорондын ажабайдалда ехэ нүлөөтэй гэхэ байнаб. Энэ уулзалга хадаа буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, ядерна зэбсэг хорихын ба усадхахын түлөө, бүхы бүмбэрсэг дэлхэйе дайнай аюулһаа зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ шухала үйлэ хэрэг болоно. Эндэ манай совет тала американ хүтэлбэрилэгшэдтэ олохон шэнэ шухала дурадхалнуудые оруулһан байха юм. Теэд американ тала энээниие мнай баталан абажа шадахагүй байшоо. Энэ шалтагаан юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, американ захиргаан СОИ гэдэг программые «тон амгалан тайбан» программа гэжэ тоолоо бшуу.

США-гай Президент Р. Рейгантэй уулзалга дээрэ нүхэр М. С. Горбачевой хэһэн ажал ябуулгые һаяхан КПСС-эй ЦК-гай Политбюро ехэтэ һайшаагаа, Иигээд мүнөө шэнэ оршон байдал байгуулагдаба, ядерна буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл бүри үндэр дээдэ шатада гаргагдаба, саашадаа энэ тэмсэлээ бүрин хүсэдөөр ябуулха, ядерна буу зэбсэгүүдые адли тэгшээр хорооохо талаар хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха шухала гэжэ эндэ тэмдэглэгдэһэн байна.

«Дэлхэйн политикын гол шухала асуудалнуудые, буу зэбсэг үрдилдэн гаргалгые, ядерна буу зэбсэг хуряалгые Рейкьявигта болоһон уулзалгын зүбшэхэ гол зүйл болгохые бидэнэр оролдоһон байнабди. Үнэн дээрээ энэмнай тиимэшье болоо» гэжэ нүхэр М. С. Горбачев совет телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Манай түрэл партиин, гүрэн түрын ябуулжа байгаа политикые бүхы дэлхэйн хүн зон һайшаан дэмжэнэ. Хэрбээ мүнөө энэ уулзалга дээрэ американ тала совет талын хэһэн дурадхалнуудые баталан абаа һаань, түүхэдэ ямар ехэ үйлэ хэрэг болохо байгаа гээшэб! Ондоогоор хэлэхэдэ, уласхоорондын байдал одоол тогтонижон һайжарха байгаа.

Манай партиин ябуулжа байһан хараа шугам зүб гэжэ тоолоноб. Тиимэһээ бидэ һайн ажалаараа түрэл партияа, гүрэн түрэеэ дэмжэхэ ёһотойбди. Ажахымнай таряашад саашадаа улам һайнаар хүдэлжэ, амгалан тайбан байдалай түлөө оролдохо байһанаа мэдүүлнэ.

С. АЛЕКСЕЕВ,
Загарайн районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад агроном.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЫЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **иигэжэ тогтообо:** Совет Социалис Республиканүүдай Союзай арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сессиие 1986 оной ноябриин 17-до Москва хотодо зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ГРОМЫКО.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1986 оной октябриин 17.

* * *

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сессиин зүблэхэ зүйлдэ удаадахи асуудалнууд оруулагдахаар хараалагдана гээд СССР-эй Верховно Соведэй Президиум мэдээсэнэ:

1. СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1987 оной гүрэнэй түсэб ба СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын 1986 оной гүрэнэй түсэбэй хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай.
2. СССР-эй 1987 оной Гүрэнэй бюджет болон СССР-эй 1985 оной Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл тухай.
3. СССР-эй Арадай Хиналтын Комитедэй ажал ябуулга тухай.
4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай.

НЮТАГАА БУСАБА

ЛЕНИНГРАД, октябриин 17. (ТАСС). Аргентинын Республикын Президент Рауль Рикардо Альфонсин мүнөөдэр Советскэ Союзһаа нютагаа бусаба. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Совет правительствын уряалаар албанай хэрэгээр тэрэ манай орон ерэһэн байгаа.

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН ХАМТЫН СУГЛААН

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхалгада Наукануудай академиин үүргые дээшэлүүлхэ, ороной шэнжэлэлгын бүхы хүсэнүүдые бүри ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалнууд СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаанай сессиин гол анхаралда байба. Октябриин 17-до тэрэ хүдэлмэрээ түгэсхөө. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые Наукануудай академиин хэр зэргээр бэелүүлжэ байһан тухай элидхэлые эрдэмтэд хоёр үдэрэй туршада зүбшэн хэлсэһэн байна.

Эрдэм ухаан болбол эрдэм-техникын дэбжэлтын гол шэглэлнүүдтэ эрид хубилалтануудые бэелүүлхэ, арадай ажахын һэльбэн шэнэдхэлгые хангаха үүргэтэй гээд суглаанда хабаадагшад онсолон тэмдэглээ. Шэнжэлэлгын ажал ябуулгые эмхидхэлгын шэнэ гол ёһонууд зохёогдохо.

Манай академиин урда КПСС-эй XXVII съездээр зорилгонуудай табигдаад байхадань, академиин эхин эмхинүүдэй, институдууд болон лабораторинуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ гээшэ амжалта хангаха гол эрхэ нүхэсэл гэжэ бидэ мүнөөдэр мартаха зэргэгүйбди гээд СССР-эй Наукануудай академиин президент, академик Г. И. Марчук тэмдэглэбэ.

Хамтын суглаанда хабаадагшад мэдүүлгэ баталан абаба.

СССР-эй АН-ай хамтын суглаанай сессиин хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Е. К. Лигачев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин хабаадаба.

(ТАСС).

ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

Республикын болон Улаан-Үдэ хотын хуули сахидаг органуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай болон хүтэлбэрилхы тушаалтадай зүблөөн КПСС-эй обкомдо болобо. Тус зүблөөн дээрэ республика, мүн Улаан-Үдэ хотодо гэмтэ ябадалтай тэмсэл шангадхаха, хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлые гэмтэ ябадалһаа һэргылхэ хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

КПСС-эй обкомой захиргаанай органуудай таһагые даагша Н. М. Кирдеев элидхэл хэбэ.

Гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ талаар ябуулагдаһан хүдэлмэриин зарим асуудалнуудаар Буряадай АССР-эй прокуратурын мүрдэлгын управлениин начальник Р. Д. Нимаев, хуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй хэрэгүүдые эрхилхэ талаар республикын прокуророй ахалагша туһалагша Л. Н. Цоктоева, Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын таһагай начальнигай орлогшо С. Д. Цыренов, Железнодорожно райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник И. И. Калашников гэгшэд мэдээсэл хээ.

Буряадай АССР-эй прокурор Б. Ц. Цыденжапов зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, социалис хуули наринаар сахиха; эрхэтэдэй эрхые хамгаалха ба гэмтэ ябадал гаргагшадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ шухала гэжэ зааба.

КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр партийна хүдэлмэри шэнэдхэн хубилгаха талаар хүдэлмэри хуули сахидаг органуудай партийна организацинуудта хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ гэжэ зүблөөн дээрэ заагдаа. Партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлэн һайжаруулха талаар Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын партийна комитет ба политическэ таһаг, партийна эхин организацинуудай секретарьнар эрилтээ улам шангадхаха, тиигэжэ урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ уялгатай гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

...СР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БОЛОН СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ...ҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН 1986 ОНОЙ ЮҺЭН ҺАРЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛЭЙ ХУРЯАНГЫ ТАЙЛБАРИ

... XXVII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр ... шэнэлэн хубилгалга улам бүри үргэдэнэ, эко... багар һайн хубилалтанууд болоно гээд 1986 ...-сентябрь һаранuудай дүнгүүд гэршэлнэ. Ара... олохон һалбаринуудай хүгжэлтын дүнгүүд нё... дүнгүүд болон мүнөө жэлэй түсэбтэ даабари... ...гүүр.

... экономическа олонхи дүнгүүдээр даабаринууд ...

... юһэн һарынхитай сасуулхада, национальна доход ... түхэригөөр гэхэ гү, али 4,3 процентээр ехэ ...

I.

...ЭМ-ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЭ

... техникэ, түрүү ... һалбаринууд хоо... конструк... материалнуудые бү... шэглүүлэг... жэлэй түсэбөөр ... эрдэм-техникын ... программанууд ара... бэелүүлэгдэжэ ...

... байгаа предприя... шэнэдхэн заһалга... һэльбэн ... 24 миллиард... түхэриг гүрэнэй ... һомололто хэрэг... гү, али энэнь ... юһэн һарын... процентээр ехэ.

... продукциин тех... ба дэлхэй ... бүтээлнүүдтэ ... зэргээр таарадаг ... сэгнэгдэнэ.

... хүсэнэй комп... һалбаринуудта нөөсэ... технологи хэ... хэмжээн ехэ бо...

... нүүрһэ ол... шэнэ арга хэрэг... ехэ болоо. ... гүнзэгы... дэгэ... мүн тэрээнтэй ... газ ехээр ... ороно.

Металлургическа комплексын предприятинуудта электротехническэ ба жэбэрдэггүй арматурна нимгэн булад үйлэдбэрилэгдэдэг болоо, тусхай буладаар прокат үйлэдбэрилгэ дээшэлээ.

Энэ хугасаада **промышленностиин продукци** 31 миллиард түхэригөөр ехэ болоо. Жэлэй түсэбэй ёһоор 4,3 процентын орондо, 5,2 процент дээшэлээ. Продукциин шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэб, хэлсээтэ уялганууд һайнаар дүүргэгдэнэ.

Гүрэнэй капитальна һомололтын мүнгөөр **гол фондунуудые** ашаглалгада оруулга 8,5 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али 12 процентээр дээшэлээ.

Эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха, продукциин шанарые һайжаруулха, нөөсэнүүдые алмаха, промышленностьда, агропромышленна болон барилгын комплекснуудта, худалдаа наймаанда, транспорт дээрэ, материально-техническэ хангалгада хүтэлбэрилэн эрхилэлгые ба ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха талаар ехэ хэмжээнүүд хараалагдаад, бэелүүлэгдэнэ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта материальна нөөсэ баялигуудые алмаха хүдэлмэри шангадаа. Түлишын элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые, үнгэтэ металлнуудай прокат болон сорго хоолойнуудые гаргашалгые бага болгохо талаар тогтоогдоһон даабаринууд дүүргэгдээ. 15 миллион шахуу тонно условно түлишэ, 24 мянга гаран тонно үнгэтэ металлнуудай прокат ба 50 мянга гаран тонно сорго хоолой алмагдаа. Арадай ажахыда хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ түүхэй эд ехээр хэрэглэгдэдэг болоо. Гэхэтэй хамта материальна нөөсэнүүдые алмаха, түүхэй эд хэрэглэхэ талаар даабаринуудые зарим министерствэнүүд болон албан зургаанууд дүүргээгүй.

Үбэлдэ бэлэдхэл түгэсэжэ байнхай. Арадай ажахые хангахын тулада түлишын нөөсэнүүд ехэ болгогдоо.

Ажалай журам һайжараа. Хүдэлмэриин сагай гээлтэ нилээд хороо. Гол ажал ябуулгаһаань ажалшадые үндэһэ баримтагүйгөөр һаатуулха ушарнууд үсөөрөө. Гэбэшье тэдэнэй хэмжээн нилээд ехэ байһаар.

Ажахы эрхилэлгын эсэсэй дүнгүүдые һайжаруулгада шэглүүлэгдэһэн ажал эмхидхэлгын ба урмашуулгын түрүү арганууд дэлгэрүүлэгдээ. Хүдэлмэриин газарнууд шалган сэгнэгдээ.

Гэхэтэй хамта арадай ажахые эршэдхэлгын замда оруулха хэрэг удаанаар ябуулагдана, олон тоото ажалша коллективүүд шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ үшөө ороогүй. Юһэн һарын түсэбые бүхы дээрэнь дүүргэбэшье, промышленность сентябриин даабариие дүүргээгүй. Кварталай һүүлдэ номенклатурын, хэлсээнэй ёһоор продукцяар хангаха талаар түсэбэй дүүргэлтэдэ горитой гээгдэл хэгдэһэн байна. Хэрэгсэл зүйлнүүдэй техническэ хэмжээе, шанарые ба найдамтай байлгые һайжаруулха хүдэлмэри эршэ дэлисэгүйгөөр ябуулагдана. СССР-эй Хүндэ ба транспортна машина бүтээлгын, Электротехническэ промышленностиин, Химическэ болон нефтиин, Машина бүтээлгын, Станок бүтээлгын ба инструментальна промышленностиин, Мал ажалда ба тэжээл үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэхэ машина бүтээлгын, Нефтиин промышленностиин, Хүнгэн промышленностиин министерствэнүүдтэ, СССР-эй Гүрэнэй агропромышленна комитедтэ үйлэдбэриин ургалтын эршэ жэлэй түсэбэй даабаринуудһаа доогуур байба.

Үйлэдбэриин олохон предприятинуудые ашаглалгада оруулха хэрэг хүндэ байдалда оронхой. Гэр байра ба социально-соёлой хэрэглэмжын объектнүүдые бариха юһэн һарын түсэб дүүргэгдээгүй.

Гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэ 95 миллиард түхэриг болоо. Социалис оронуудтай гадаадын худалдаа наймаан хүгжөөгдэнэ. Гадаадын экономическа харилсаа холбооной шэнэ арганууд бии болгогдоно, СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай предприятинуудай хоорондо холбоо барисаан бэхижэнэ.

Гэхэтэй хамта булад таһалгаряагүй шудхаха, түмэрэй порошогуудые, үрэмдэлгын бүхэ сорго хоолойнуудые үйлэдбэрилхэ түсэбүүд дүүргэгдээгүй.

Машина бүтээлгын комплексдо түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэгдээ. Плазмаар материалнуудые болбосоруулха ашаг үрэтэй түхеэрэлгэ нэбтэрүүлэгдээ.

Наранай элшэ хүсэ хэрэглэжэ, электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг түхеэрэлгэнүүд, тоолон тодорхойлхо техникэ, минеральна үтэгжүүлгэ болон избёосхо хүрьһэндэ тарааха машинанууд бүтээгдэжэ эхилээ.

Тоогой программна хүтэлбэритэй металл отолдог станогуудые, болбосоруулгын түбүүдые, роторно болон роторно-конвейерно лининүүдые, промышленна рободуудые, үйлэдбэриин модульнуудые, үрэмдэлгын түхеэрэлгэнүүдые, шэнэ түхэлэй алмалтатай насосуудые үйлэдбэрилгэ булюу түргэнөөр хүгжөөгдөө.

Энээнтэй хамта шэнэ ашаг үрэ ехэтэй продукци үйлэдбэрилхэ талаар түсэблэгдэһэн хэмжээнүүд хангагдаагүй.

Химиин болон ой модоной комплексын предприятинуудта арадай ажахын элдэб һалбаринуудта хэрэглэгдэхэ материалнууд болон продуктнууд үйлэдбэрилэгдэнэ. Шиинын болон загаһанай промышленностьда хэрэглэгдэхэ полиамидна бүхэ утаһа, медицинскэ препарадуудые шүүрдэлгэдэ хэрэглэгдэхэ мембранануд, вакцинанууд тэдэнэй тоодо оролсоно.

510 янзын промышленна продукци Гүрэнэй шанарай тэмдэгһээ болюулагдаа.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ дээшэлнэ. Гэбэшье олохон эд бараанай шанар худалдан абагшадай улам ехэ боложо байгаа эрилтэнүүдтэ үшөөл харюусанагүй. Гэрэй орёо нарин техникэ заһабарилгада гомдол илангаяа олоор ороно.

Агропромышленна комплексдо сентябриин 29-нэй байдалаар 1987 ондо ургаса үгэхэ ёһотой намарай ургамалнууд 13,2 миллион гектарта ашаг үрэтэй технологёор таригдаа. Энэнь даабариин 79 процент болоно.

Худөө ажахыһаа абтадаг түүхэй эд бага гаргашатайгаар болбосоруулха технологи эдеэ хоолой промышленностьда нэбтэрүүлэгдээ.

Гэхэтэй хамта ажахынуудта худөө ажахын олохон ургамалнуудые тарижа ургуулха хэрэгтэй машинануудай, мүн тэрэшэлэн эдеэ хоолой промышленностьда түрүү шэнэ түхеэрэлгэнүүдэй үгы байһан дээрэһээ продукциин гээлтэ хоролтые эрид хороохо арга олдоногүй.

Түмэр замай транспортда хүндэ ашаанай болон үтэ составтай поезднуудые ябуулга саашадаа хүгжөөгдөө. Поездын дундуур шэгнүүр ехэ болоо.

Шэнгэн ба шахагдаһан газаар хүдэлдэг автомобильнуудаар ашаа зөөлгын эрьесэ ниитэ хэрэглэмжын автомобильна транспортда хоёр дахин ехэ болоошье һаа, тэдэнэй удельнэ шэгнүүр бага байһан зандаа.

Барилгын комплексдо индустрижүүлгын хэмжээе дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Барилгын ба хабсаргалгын хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулгые хангаха шэнэ түхеэрэлгэнүүд барилгын машинануудай паркда нэмээгдээ. Гэбэшье тэдэ хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Гол янзын машинануудай бүтээсэ горитойгоор дээшэлээгүй. Тэдэнэрэй заһабарилгада байха сагынь нормоор хараалагдаһанһаа 1,5—2 дахин ехэ.

Эрдэм ба техникэ хүгжөөлгын түсэб болон научно-техническэ программануудай даабаринууд дүүргэгдээгүй. СССР-эй Хара металлургиин, Трактор болон худөө ажахын машина бүтээлгын, Барилгын, харгы барилгын ба коммунальна машина бүтээлгын, Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин машина ба ажаһуудалай приборнуудые бүтээлгын, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин, СССР-эй Загаһанай ажахын, Медицинскэ болон микробиологическа промышленностиин министерствэнүүд, СССР-эй Гүрэнэй агропромышленна комитет эгээл ехэ гээгдэлдэ оронхой.

II.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Машина бүтээлгэ булюу түргэн эршэтэйгээр хүгжэнэ. Шулуун нүүрһэнэй промышленность, хара металлурги, тогтууритайгаар хүдэлнэ. Нефть олзоборилдог промышленность гээгдэлһээ гаража байнхай. Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа гаргалга улам ехэ болоно.

Олонхи министерствэнүүд, нэн түрүүн, ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан министерствэнүүд, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, хэлсээнэй ёһоор продукци эльгээхэ уялгануудаа дүүргэлгэ һайжаруулаа.

Продукци худалдаха түсэб, Радиопромышленностиин министерствэһээ бэшэ, бүхы союзна республиканууудаар болон промышленна министерствэнүүдээр дүүргэгдээ.

Промышленна продукциин **өөрын үнэ сэн хямдаруулха ба олзо оршын ургалтын талаар** түсэб дүүргэгдэбэ.

Ажалай бүтээсэ 4,8 процентээр ургаа, энээнэй ашаар үйлэдбэриин ургалтын 94 процентнь абтаа. Ажалай бүтээсэ дунда зэргын салин хүлһэнэй дээшэлэлгэһээ булюу түргэнөөр ургаһан байна.

Ороной хэдэ хэдэн областьнуудта препpriятинуудые хоёр-гурбан халаанда хүдэлхэ гуримда шэлжэн орохо хүдэлмэри эхилэнхэй.

Юһэн һарын түсэбһөө гадуур 11 миллиард кубометр газ, 13 миллион тонно шулуун нүүрһэн, 2,4 миллион тонно түмэрэй руда абтаа, 1,9 миллион тонно булад хайлуулагдаа, 737 мянган тонно хара металлай бэлэн прокат, 68 мянган тонно булад соргонууд, 35 миллион түхэригэй түмэр болбосоруулха станогууд, промышленна нэгэ мянга шахуу рободууд, 248 миллион түхэригэй приборнууд, автоматизацилгын ба тоолон тодорхойлгын техникын хэрэгсэлнүүд, 19 миллион түхэригэй худөө ажахын машинанууд, 702 экскаватор, ургамалнуудые хамгаалха химическэ 4,4 мянган тонно хэрэгсэлнүүд, 66 мянган тонно сернэ кислота, 10 мянган тонно химическэ утаһанууд, 344 мянган шиинэ, 105 мянган тонно саарһан, 492 мянган тонно цемент, 285 мянган кубометр хабсаргагдамал түмэр-бетон үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаа.

(Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

«Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэнүүдые хангалгада, худалдаа наймаа болон нийтын эдеэ хоол хүгжөөлгэдэ партийна анхарал» гэһэн темээр октябриин 23-да үнгэрэгдэхэ нийтэ политүдэртэ энэ хуудаһан зорюулагдана.

ХҮН ЗОНИИЕ ХАНГАЛГАДА — ПАРТИЙНА АНХАРАЛ

ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГА ХЭРЭГТЭЙ

Арад зоной һуудал байдалые шанараараа шэнэ шатада гаргаха гэһэн зорилго КПСС-эй XXVII съезд дээрэ табигдаа һэн. Партиин ЦК-гай Политическэ элидхэл соо энээн тухай иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Хэрбээ бидэнэрэй дэлгүүр дээрэ элдэб янзын эд бараа элбэг дэлбэгээр гаргаагүй, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаагүй байгаа һаа, хубагрилгын харилсаануудые шэнэлэн һайжаруулха талаар хамаг бүхы оролдолгомнай ашаг үрэ багатай байха, тиихэдэ хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха зорилго дүүргэгдэхэгүй болоно».

Худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын албануудые улам хүгжөөхэ, тэдэнэй материально-техническэ баазые эрид һайжаруулха хараа шэглэлтэй үргэн хүдэлмэри съездын һүүлээр эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой материально-техническэ баазые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай», «Эд хэрэглэгшэдэй кооперациие саашадаа хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай», «Гүрэнэй худалдаа наймаанда болон эд хэрэглэгшэдэй кооперацида түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын болон хүтэлбэрилгын гуримуудые нарижуулан һайжаруулха тухай» тогтоолнууд энээнэй гэршэ болоно гээшэ.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада республика дотор эд товарай эрьесэ 21 процентээр дээшэлжэ, ажаһуугша хүн бүхэндэ абажа тоолобол, 1159 түхэриг хэмжээнэй болоо. Энэ жэлдэ тэрэ 1206 түхэригтэ хүрэхэ юм. Эд бараанай эрьесын бүридэл шанарай талаар хубилаа. Мүнөө үедэ республикын ажалшад промышленна эд бараа ехээр худалдан абана. Жэшээнь, 1985 ондо республикын хүн зон, 1980 оноймхитой сасуулбал, оёмол зүйлнүүдые — 133,3 процент, трикотаж хубсаһа—131,8 процент, арһан гутал—135,1 процент, телевизорнүүдые —154,3 процент, мүн үнгэтэ телевизор—4,5 дахин олоор, хубсаһа угаадаг машина — 133,4, хүнгэн автомобиль—137,1, мебель—137,3 процент ехээр худалдажа абаһан байна.

XI табан жэлэй туршада эдеэ хоолой зүйлнүүд, нэрлэбэл, кондитерскэ ба макаронно зүйлнүүд, загаһанай консервэ, ургамалай тоһон, маргарин гэхэ мэтэ ехээр худалдагдаа. Саахарай, талханай, элдэб хүрпэнүүдэй хэрэглэмжэ дүүрэнээр хангагдажа байдаг.

Үнгэрэгшэ табан жэлдэ мяха болон мяханай элдэб зүйлнүүдые худалдалга 17,8 процентээр дээшэлээ. Энэ амжалтада эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хубита ехэ. Хүдөөгэй зонһоо мяха худалдан абалга 136 процентээр дээшэлһэн байна. Мүн эд хэрэглэгшэдэй кооперациин предприятинуудай колбаса худалдалга — 6 дахин, мяха худалдалга 21 процентээр дээшэлээ. Гансал 1985 ондо республикын хотын хүн зондо 592 тонно мяхан, 454 тонно колбасагай зүйлнүүд наймаалагдаа.

Худалдаа наймаанай ба нийтын эдеэ хоолой материальна баазые хүгжөөлгэдэ 40 миллион түхэриг үнгэрэгшэ табан жэлдэ гаргашалагдаа. Эдэ һомололгонуудай ашаар республика дотор 102 магазин, 8 мянган тонно багтааха аргатай холодильник, эд бараа хадагалха байранууд, нийтын эдеэ хоолой 108 предприятинууд баригдаа. Мүнөө үедэ республика дотор худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой 4233 предприятинууд тоологдоно. Ажалша коллективүүдэй амжалта, түйлалтануудта тус албанай хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан горитой хубитые тэмдэглэлтэй.

Тиигэбэшье хангалгын һалбари хүн зоной мүнөө үеын улам дээшэлжэ байгаа эрилтэнүүдые хүсэд хангажа шаданагүй. Бии байгаа дутуу дундануудые усадхахын түлөө эрид хэмжээнүүд абтажа байна, саашадаашье абтахаар хараалагдана.

Шэнэ XII табан жэлдэ хангалгын һалбарида томо барилганууд хэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Мүнөөдөө Улаан-Үдэ хотын түбэй универмаг бариха талаар проектно-бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулагдана. Ниислэл хотодомнай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын 3 томо предприяти баригдаха юм. Энээнһээ гадна худалдаа наймаанай хэдэн томо барилганууд Буркоопсоюзай, Госагропромой, «Забайкаллес» нэгэдэлэй болон бусад промышленна предприятинуудай хүсөөр бодхоогдохо байна бшуу.

Предприяти бүхэндэ һайн шанартай эдеэ хоолоор хангалга эмхидхэхэ, олон хүниие хангаха эрхэ байдал олгохо гэһэн зорилго республикын нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигданхай.

Колхозой дэлгүүр саашадаа хүгжөөгдэхэ юм. Зэдын, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Захааминай, Сэлэнгын районуудай, Улаан-Үдэ, Гусиноозерск хотонуудай худалдаа наймаанай материально-техническэ бааза хангалтагүйгөөр хүгжөөгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

Худалдан абагшадые хангаха талаар түрүү онол арганууд, түхэл маягууд зарим тэды нэбтэрүүлэгдэнэ. Теэд энэ талаар шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөө олон гээшэ. Республика дотор худалдан абагшадай эрилтэнүүд харааада гүйсэд абтанагүй. Энээнһээ уламжалан, магазинуудта зоной хэрэгсээдэггүй эд бараан олошорно. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада республикын худалдан абагшад 376 мянган түхэригэй промышленна эд бараагаар хангагдангүй үлөө. Тодорхойлон хэлэбэл, мебель, электрочайнигууд, трикотаж хубсаһан гэхэ мэтэ зүйлнүүд илангаяа дуталдана.

Республикымнай партийна болон совет органууд хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөлгэдэ шухала анхарал хандуулдаг гээшэ. XI табан жэлэй туршада хангалгын 100 гаран түхэл янзануудые нэбтэрүүлээ. Республикын тус һалбариие шэнэ техникээр хангаха хүдэлмэри ябуулагдана.

Тиигэбэшье хангалгын албан мүнөө үеын эрилтэнүүдтэ харюусанагүй. Жэшээнь, телевизор, холодильник, хубсаһа угаадаг машина, мүн бусад гэр байрын оньһон техникые заһабарилга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Мүн хубсаһа угааха, химическэ аргаар сэбэрлэхэ, мебель, гэр байра заһабарилха, дачануудые бариха талаар дутуу дунданууд үзэгдэдэг зандаа.

Энэ жэлэй эхинһээ хангалгын һалбарида экономическа туршалга захалба. Экономическа шэнэ эрхэ байдалда түйлагдаһан ажалай дүнгүүд горитой. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын түсэб хотó, хүдөөдэшье үлүүлэн дүүргэгдэв. Түргэнөөр дүүргэгдэхэ захилнуудай тоо олошороо гэжэ тэмдэглэлтэй.

Захилнуудые һайн шанартайгаар дүүргэхын тула хангалгын предприятинуудай разрядые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Дээдэ разрядай ателье, парикмахерска болон фото-салонуудта хүнүүд олонхи ушарта хандадаг болонхой. «Дээдэ шатын мастер» гэһэн разряд 4 хүдэлмэрилэгшэдтэ, 1-дэхи классай разряд 49 мэргэжэлтэдтэ энэ жэлдэ олгогдоо.

Хэлсээнэй гуримаар ажалаа эмхидхэлгэ саашадаа хүгжөөгдэхэ юм. Мүнөө үедэ 55 хүн энэ гуримаар хүдэлнэ. Гэртээ байгаад хүдэлдэг зониие, пенсионернүүдые хангалгын албанда хэрэглэдэг болонхой. Республика дотор гэртээ байгаад хүдэлдэг 50 хүн, 418 пенсионернүүд хангалгын албанай захилнуудые дүүргэнэ.

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын министерство һалбариингаа предприятинуудай хүдэлмэриин эмхидхэлгые һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүдые үшөөл абанагүй. Хүдэлмэриһээ шэнэдхэн хубилгалгые удааруулжа байһан хүтэлбэрилэгшэдһээ шэнгаар асууха хэрэгтэй. Илангаяа гэр байрын элдэб техникэ заһабарилгын албанда гомдолнууд олоор ородог гээшэ. Заһабарилгын шанар хангалтагүй муу.

Хангалгын албаниие хүгжөөлгэдэ республикын промышленна предприятинууд хабаадалсаха ёһотой. Предприяти бүхэн өөһэдынгөө ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга эмхидхэхэ юм. Тиимэһээ томо предприяти бүхэн ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын өөрын байшантай болохоор хараалагдана.

Хараалагдаһан бүхы зорилгонууд, бэелүүлэгдэжэ байгаа хэмжээнүүд совет хүн зоной ажабайдал һайжаруулгада зорюулагдана, тиимэһээ хүн бүхэндэ хабаатай. Хүн бүхэнэй эдэбхитэй хабаадалгын ашаар лэ тэдэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ҮДЭР БҮР... ОРОЛДОХО УЯЛГАТАЙБ...

Буряадай АССР-эй хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министр В. Г. КОЛЕСНИКОВТЭЙ манай корреспондент уулзажа, хөөрэлдэбэ.

— Виктор Георгиевич, үнгэрэгшэ XI табан жэлэй үрэ дүнгүүд тухай хөөрэжэ үгыт!

— Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада республика дотор хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын бүхыдөө 118 объект, тэрэ тоодо Улаан-Үдэ хотодомнай 15 объект баригдаа. Тодорхойлон нэрлэбэл, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг 14 байшан, захилнуудые абадаг комплексно 86 пункт гэхэ мэтэ. Иимэ объектнүүдэй барилгада республикымнай олон предприятинууд сэхэ хабаадаһан юм. Жэшээнь, Онохой һууриндахи ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшаниие Онохойн модоной комбинат, Таксимодо «Нижнеангарсктрансстрой» трест мүн иимэ байшан бариһан байна. Манай министерствын зүгһөө Хэрэн тосхоной хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, ниислэл хотын 47-дохи кварталда «Сапожок» гэжэ ателье гэхэ мэтэ объектнүүд баригдаа. Восточный поселогто захилнуудые абадаг комплексно 2 пункт — авиазавод, мүн баһа иимэ пункт нарин сэмбын комбинат бариһан юм.

— Һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй энэ жэлэй 9 һарын ажал хэрэгүүд, түйлалтанууд тухай хэлэжэ үгыт.

— 9 һарын үрэ дүнгүүдые абаад үзэхэдэ, иимэ: түсэбтэ даабаряа һалбариин предприятинуудай бүхыдөө дүүргэлтэ 102,7 процент, мүн хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй — 104,6 процент болобо. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ хугасаатай сасуулбалнай, һалбариин үйлэдбэрилдэг продукциин хэмжээнэй ургалта 108,5 процентдэ, хүдөөдэ — 109,9 процентдэ хүрэнхэй. Һалбариин предприятинууд бүхыдөө 17 миллион 906 мянган түхэригэй хэмжээнэй хэрэглэмжэнүүдые хангажа, 467 мянган түхэригөөр түсэбөө үлүүлһэн юм. Хүдөөгэй зоной хэрэглэмжэ хангаха түсэб мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ.

— Хангалгын мүнөө үеын албаниие шадаал һаа түргөөр байгуулха хэрэгтэй гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Республикын хүн зоной хэрэглэмжэнүүдэй улам дээшэлжэ байгаа эрилтые хүсэд хангаха талаар ямар ажал ябуулагданаб, саашадаа ябуулагдахаб!

— Хангалгын болбосоролые дээшэлүүлхэ, мүн тус албанай материально-техническэ баазые эрид һайжаруулха гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай тоодо съезд дээрэ нэрлэгдээ һэн. Энэ жэлэй августын 15-да «1986—1990 онуудта Буряадай АССР-эй ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй обкомой бюрогой, республикын Министрнүүдэй Соведэй болон РСФСР-эй Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын хамтын тогтоол баталагдан абтаа юм. Тус тогтоолой ёһоор, хангалгын албанай 167 объект, тэдэнэй тоодо Улаан-Үдэдэ 25 объект баригдаха. Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, авиазаводой, «Бурятэнерго», «Забайкаллес» нэгэдэлнүүдэй, Агропромой мүнгэ зөөреэр эдэ барилганууд бүтээгдэхэ юм. Манай министерство ажаһуудалай орёо техникэ заһабарилха тусхай предприяти, мебель бүтээхэ ба заһабарилха фабрика, гутал оёхо фабрика, Багдарин, Хурамхаан, Нарһата һууринуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ... шангуудые бариха... хэй. Манай ... муруд иимэл даа.

— Тиигэбэшье ... банай хүдэлмэри... дутуу дундануу... дайралдадаг. ... хы ёһоор, ... эмхидхэхын тула ... ябуулганууд бэелүү... шэб!

— Республикада... галгын албанай ... ти тоологдодог. ... нииһь һүүлэй ... дүүргэдэггүй һэн. ... муугаар хүдэлһэн... «Бурятремстрой»... лэй начальник А. ... ээлжэ байһан ... лөөлэгдэһэн, мүн ... управлениин нач... Скосырский ... годо хүртэһэн ... Хурамхаанда ... най хүдэлмэри... талаар партиин ... лон райгүйсэдком... министерствын ... тын хэмжээнүүд ... Захааминда хүн зо... далай хэрэглэмж... шэнэ комбинат ... үгтэхэнь.

Хангалгын алба... дые олоор бэлдэ... ажал ябуулагдана... манай министерс... Үдэ хотодо 6-да... Һалбариин мэргэжэ... дэхэ эрхэ байда... мүн училищиин ... хамтын байра ... Энэ училищида ... эгээл эрхим мэрг... шалдаг, залуу үетэ... шэлөөрөө хүбаа... Кадрнуудай һурга... жэлээ дээшэлүүлхэ... риие бодомжотой... хээ һаа, хангалгын... бигдажа байгаа ... нүүдые дүүргэжэ ... гэжэ найдагдана.

ХУРДАДХАЛГЫН ЗАМААР

ОЙРЫН БА ХОЛЫН ЗОРИЛГОНУУД

Республикымнай худалдаа наймаан үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабариие гүйсэд дүүргэжэ шадаагүй һэн. Эд бараанай эрьесын түсэб 99,3 процент дүүргэгдэһэн байна. Эндэ түсэбүүдээ бэелүүлжэ бираагүй нэгэдэхи, хоёрдохи пищеторгнууд, спорторг, «Нижнеангарсктрансстройн» УРС, Зэдын продснаб, Ципиканай продснаб, Ой модоной ажахын министерствын УРС, геологиин ОРС гэхэ мэтэ зэмэтэй.

Тиимэһээ эд бараанай эрьесын байгша оной болон 12-дохи табан жэлэй түсэбүүдые заабол дүүргэхын тула бэе бэедээ шангаа эрилтэ табилсаха ёһотой болоноbди. Бүхы хэрэгтээ гуримтай болохоор болообди.

КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдэй үндэһөөр участок бүхэн дээрэхи хэрэгээ гүнзэгыгөөр ба шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлэн үзэжэ, бүхы дутуу дунданууднень элирүүлээд, ажал ябуулгынгаа шэглэл бүхэнөөр хэмжээ абаха хэрэгтэй. Худалдаа наймаанай министерствын аппарат, нийтын эдеэ хоолой управлени, торгнууд ба столовонуудай трестнүүд, УРС, ОРС ба предприятинууд бүхы ажал хэрэгээ һайжаруулхын тула юу хэхэ болоноб гэһэн асуудал худалдаа наймаанай эдэбхитэдэй тээсгэн болоһон суглаан дээрэ сэхэ табигдаа һэн.

Хүн зониие худалдаа наймаанай талаар хангаха хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулга — бидэнэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Теэд мүнөөдэрэйнгөө хүдэлмэриин хэмжээгээр энээниие түйлажэ шадахагүймнай элитэ. Шэнэдхэн хубилгалга хүдэлмэриин газар бүхэндэ, ажалша коллектив, хүтэлбэрилгын орган бүхэндэ болохо ёһотой.

Хүн зониие эрилтэ ехэтэй эд бараагаар хангахын тула бидэ промышленностьтай үшөөл муу холбоотойгоор хүдэлнэбди. Үйлэдбэридэ хэһэн захилаймнай ёһоор зарим эд бараан үлүүсэ ехээр, нүгөө заримандиинь багаар үйлэдбэрилэгдэнэ. Тиимэһээ хоморой шухаг эд бараан бии болгогдоно, үгышье һаа, хэндэшье хэрэггүй үлүү бараан олошорно. Энэ хадаа худалдаа наймаанай хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн захилайнгаа ба тэрэнэй шанарай түлөө харюусалгын бага байһаниие гэршэлнэ. Нэгэ үедэ үнтариин хэрэгсэлнүүд болон ниткэнүүд аргагүй дутадаг болоо һэмнай. Тиихэдэнь манайхин тэдэндэ ухаангүй ехэ захил хэдэг болоһон юм. Тэрэниие булта һанана ёһотойт.

Тиимэһээ бидэ, худалдаа наймаанда хабаатай бүхы хүнүүд, промышленностиин гансал хүн зондо хэрэгтэй эд бараа гаргахынь тулада оролдохо, худалдаа наймаанда эрид шууд политика хангаха, эд бараанай үйлэдбэрилгын хэмжээнэй болон ассортиментынь хойноһоо шанга хиналта бии болгохо ёһотойбди.

Партиин социальна программые бэелүүлхэ хэрэгтэ худалдаа наймаан сэхэ нүлөөлхэ байна ха юм. Гэр байрын гү, али хүн зоной элүүр энхые хамгаалха асуудал, спорт ба соёл хүгжөөлгэ гү, али һургуулиин реформо тухай гү, дайнай болон ажалай ветерануудта тэдхэмжэ гү — юрэдөө, худалдаа наймаанай албанай хамаадахагүй һалбари гэжэ үгы бшуу. Тиимэһээ бидэнэй үүргэ бүришье һаа ехэ, шухала болоно.

Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ. 1984 онойхидо орходоо, архиин фонд 50 процентээр бага болоо. Гэхэ зуура, Гүрэнэй худалдаа наймаанай инспекциин баримтануудай ёһоор, байгша оной зургаан һарын туршада худалдаа наймаанай дүрим эбдэһэн 20 ушар элирхэйлэгдэһэн байна. Танил тала хүнүүдтэ, архи үүнхай гү, али 21 наһа хүсөөгүй хүнүүдтэ архи худалдаһан ушарнууд мүн лэ олон дайралдана. Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэхэ тухай Хуули эбдэхэ ушартай эбсэжэ болохогүй. Энэ тэмсэл хаанашье, хэзээшье һуладаха ёһогүй бшуу.

Партиин XXVII съезд дээрэ оронноймнай социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха замууд тодорхойлогдоһон байна. Тэрэнһээнь һабагша татан, бидэ өөһэдын стратеги, өөһэдын хараа шугам, шэглэл баталанхайбди. Худалдаа наймаанда ямар арганууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэб гэхэдэ: өөрыгөө хангалга, гэртэнь асаржа худалдалга, посылкын гурим хэрэглэлгэ, хүнүүдэй дуратай юумые өөһэдынь захилаар хангалга гэхэ мэтэ. Оптово наймаанда комплексно оньһожоруулга ба автомат арга, ЭВМ болон транспортно - экспедиционно шэнэ техникэ хэрэглэлгэ хүгжөөхэ шухала.

Хүн зониие хангалгаяа улам һайжаруулхын тула гансал заншалта бэшэ, мүн шэнэ арганүүдые хэрэглэхэ шухала: предприяти, эмхи зургаан дээрэ, хүн зоной олооро амаржа байһан газарта, поезд соо болон самолёдой борт дээрэ эд бараа наймаалхада болохо. Мүн ярмаг, базаар, выставкэ-худалдаа наймаа эмхидхэхэдэ бүри һайн. Хүнэй гэртэ асаржа худалдаха гурим үргэдхэхэ шухала. Илангаяа инвалидууд ба үндэр наһатай хүнүүдые, олон үхибүүтэй гэр бүлые гэртэнь хангахада, али тухай ехэ туһа нэмэри болохо гээшэб.

Худалдаа наймаанда мүнөө техникэ элбэг болоо. Предприятинуудта ороһон техникые саг сооһь тодхохо, ашаглалгынь хойноһоо хиналта тогтоохо шухала. Мүнөөдэрэй байдалаар склад болон магазинуудта олон техникэ миин хэбтэнэ. Жэшээлхэдэ, Хяагтын горторгдо хүсэд бэшэ ДК-1 гэжэ автомат шэгнүүр гурбан жэлдэ хадагалаатай байна. Хотын 1-дэхи торгдо мүн лэ иимэ шэгнүүр 1979 оноһоо хойшо тодхоогдожо яданхай. Гүрэнэй худалдаа наймаанай бусад эмхинүүдтэ иимэрхүү баримтанууд олон байха.

Эд бараае түхеэрэгдэһэн амһартатайнь хэрэглэхэ шэнэ гуримые нэбтэрүүлхэ һанаатай байнабди. Манайхин Ворошиловград город ошожо, дүй дүршэлтэйнь танилсажа ерээ һэн. Һүүлээрнь һалбари хоорондын семинар-суглаа үнгэргэжэ, хүдэлмэриин тусхай комисси байгуулаа һэмди. Харин саашань ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Энэ талаар республикынгаа промышленна болон автотранспортна предприятинуудай холбоо барисаа тогтоохо шухала.

Капитальна барилга тухай тогтобол, һайтайшье юумэн үгы юм. Арбан нэгэдэхи табан жэл соо республика бүхыдөө 4,8 миллион түхэриг ашаглажа шадаагүй. Хотын торгнуудай үнгэрһэн табан жэлдэ бариха барилганууд энэ жэлдэ оруулагдаад байна. Энэ хадаа фирменнэ «Мебель» гэжэ магазин, 1-дэхи пищеторгын эдеэ хоолой магазин (БМДК-гай байшан соо), 46-дахи кварталда хилээмэнэй, Восточный поселогто эдеэ хоолой магазинууд нэгэ табан жэлһээ нүгөө табан жэлдэ дамжуулагдаад байһан барилганууд болоно.

Социалис зөөриие хинан хамгаалха асуудал — гол асуудалнуудаймнай нэгэн байһаар. Үнгэрһэн табан жэл соо мүнгэ дутааха, үбэршэлхэ ушарнууд урда жэлнүүдэйхиһээ олон болоһон байшоо. Хэрбээ 1981 ондо тиимэ 52 ушар тоотогдоһон һаа, 1985 ондо 123-да хүрөө. Энэ баримта юу гэршэлнэб гэхэдэ, албан газарта хиналта һула байһаар, шалгалта саг соогоо хэгдэнэгүй.

Партиимнай съездын манай һалбариин урда табиһан ехэшье, орёошье зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ кадрнууд гол үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ мүнөө үеымнай байдал харуулна. Кадрнуудай аттестаци гарадаг болобол нь, байдал нэгэ бага ондоо болохо юм һэн. Байгша ондо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэд аттестаци гарахань гээшэ. Мүнөө үе сагай эрилтын ёһоор ажалаа эрхилжэ шадаха шадалтай хүн хүтэлбэрилхы тушаал дааха ёһотой бшуу.

Хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ ехэ удаха шанартай юм. Байгша табан жэлэй турша соо манай һалбариин 5 мянган хүн, тэрэ тоодо 940 хүтэлбэрилэгшэ ба мэргэжэлтэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр хараалһанхай.

Гэхэ зуура, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада үдэр бүриингөө хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр, холын хараатайгаар ябуулха ёһотойбди.

Ю. БИТАЕВ,
Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр.

ТОО, БАРИМТАНУУД

РЕСПУБЛИКЫН ХҮН ЗОНИИЕ СОЁЛОЙ-АЖАҺУУДАЛАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЫН ЭД БАРААГААР ХАНГАЛГА

(100 гэр бүлэдэ)

	1975	1980	1985
Телевизорнүүд	75	81	92
Радио-түхеэрэлгэнүүд	81	103	92
Холодильнигууд	51	78	100
Хубсаһа угаадаг машина	98	92	94
Электропылесос	16	24	33
Часууд	490	508	628
Мотоцикл, мотороллор	18	17	17
Велосипед, мопедууд	40	38	36
Фотоаппарадууд	25	30	35

«БУРЯАД САЙГААР ХҮНДЭЛХЭБДИ»

Улаан-Үдын Железнодорожно районой Октябрьска үйлсын нэгэдэхи номерой олон байратай гэрэй нэгэ үүдээр бирагүйхэн шэрайтай, найгалзажа ябаһан хүнүүд эндэ тэндэһээ һубарилдан орожо, «толгойгоо заһаад» лэ урдань гарадаг байһан юм. Тэрэ гэрэй хажууда һургуули, профилактори, больница, магазин гэхэ мэтэ зэргэлэн шахуу оршодог байгаа. Тиигэжэ сдоол элдэб янзын архиншадые бага охэгүй хаража, эндэхид лураа ехээр гутадаг бэлэй. Ушарынь гэхэдэ, эндэ пивэ худалдадаг баар байгаа бшуу.

Хайша хайшаа арбаншье метр болохогүй талмайтай энэ баарай орондо «Буряад сай» гэһэн кафе нээхэ тухай тон зүб шиидхэбэри Улаан-Үдын столовонуудай хоёрдохи трестын хүтэлбэрилэгшэд абаһан байгаа.

Энэ байрые ялагар салагар болоторнь сэбэрлээд, досоодо талыень буряад угалзалта зурагуудаар гоёон шэмэглээ ха юм. Тиигэжэ нэгэ доро столнуудай саана 24 хүнэй һууха стулнуудые табиха арга олдоо. Тэрэл кафегэй сонхонуудай шэл дээрэ элдэб амһарта зурагдажа, хүн бүхэниие сай уухыень уриһан мэтээр холоһоо харагдажа байдаг болобо.

...Эндэ орохоодо, аятай зохид. Наймаалагша Евдокия Ефимовна Белова хүн зоной ерэхэдэ, урин дулаанаар угтан абажа, түргэн саг соо тэдэниие хүндэлхэ гэжэ оролдоно.

Тэрэ кафе соо хүндэ юун дурадхагданаб гэжэ һонирхоё. Һүтэй халуун сай, кофе, саахартай, зүгын тоһотой сай, зөөхэй, колбаса, үндэгэн, бууза, яблокын ба помидорой шүүһэн, элдэб янзын печени, конфетэ, пирог гэхэ мэтые хүн зон дуратайгаар абана.

Хүнүүд тус кафедэ олоороо орожол, гаражал байдаг болоо. Тэдэнэй нэгэн, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн, гурбатайхан басагаяа дахуулһан Ю. Г. Москальцева иигэжэ хөөрэбэ:

— Би эндэ ходо сай ууханаа ерэдэгби, һайнаар лэ хангадаг. Дутуу юумэн юун бэ гэхэдэ, эдеэ хоолойнь ассортиментые үшөөл үргэдхэхэ хэрэгтэйл байгаа ха.

Тус кафегэй «Гомдолнууд ба дурадхалнуудай дэбтэрые» ирабабди. «Эндэ буряад сай уужа, ahала сэдьхэлээ ханабаб. Дашинимаева. Яруунын район». Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалид Б. Д. Цыбендоржиев иигэжэ бэшэнэ: «Би буряад сай уубаб. Гэхэтэй хамта зөөхэй, ногоон сай гэхэ мэтые шанаха дурадхал оруулнаб».

Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай бүлэг студентнүүд «Буряад хүгжэм эндэ дуталдана» гэжэ бэшэһэн байба.

Эндэ хэлэгдэһэн дурадхалнуудыень дэмжэхээр гэжэ һанагдана.

...Томо гэгшын, гоё зурагуудтай шаажан гүсэ соohoo Евдокия Ефимовна буряад сай аягалжал мэдэнэ. Харахадамнай, наһатайшье, залуушье, эхэшье, багашье, ород, буряадшье хүнүүд олоороо ерэдэг юм байна.

«Орожол байгыт! Буряад сайгаар таниие хүндэлжэл байхабдия,— гэжэ гэрахаһаамнай урид тэндэхи ээн эхэнэрнүүд уряа бэлэй.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: кафегэй хүдэлмэрилэгшэ Е. Е. Белова.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ Б. Г. КУШЕЕВТЭЙ манай корреспондент хөөрэлдэжэ, хэдэн асуудалнуудта харюу үгэхыень гүйһан байна.

— Түрүүшымнай асуудал. Хүдөөгэй ажалшадые хангаха талаар арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байна гээшэб, Бимба Гатапович!

— Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэд арбан хоёрдохи табан жэлдэ, урдахи табан жэлэйхидэ орходоо, эд бараа, эдеэ хоол худалдалга жэл бүри 8 процентээр дээшэлүүлхэ ёһотой. Тиихэлээрээ бидэнэр байгша оной эхинһээ бүхы хүдэлмэреэ шэнэдхэн хубилгалгын замда оруулан, эрдэм-техникын дэбжэлтые үргэнөөр хэрэглэхэ арга бэдэрхэ баатай болообди. Хаа, хаанагүй ажалай журам һайжаруулха, хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ, хүдэлмэридөө шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, эдэбхи үүсхэл гаргаха, кооперативна зөөридэ эзэн ёһоор хандаха зорилго табигдана. Эдэ бүхы шухала зорилгонуудые урагшатайгаар бэелүүлхын тула бүхы шатын хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ шангадхагдаа. Түсэбүүдые дүүргэлгын түлөө материальна ба моральна урмашуулгын гурим нарижуулагдаһан байна.

Эдэ болон бусад хэмжээнүүдые абаһанай ашаар байгша оной 9 һарын түсэб 104,5 процент дүүргэгдэжэ, нэгэ миллион гаран түхэригэй эд бараан түсэбһөө гадуур хүдөөгэй хүн зондо худалдагдаба.

Сэлэнгын, Хяагтын, Хэжэнгын, Прибайкалиин болон бусад районуудай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд илангаяа эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, 9 һарынгаа түсэбые холо үлүүлжэ шадаһан байна.

Байгша ондо, үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, хилээмэнэй зүйлнүүдэй ассортимент үргэдхэгдөө, унда харяадаг уһа үйлэдбэрилгэ 46,1, кондитерскэ зүйлнүүд аяар 78,6 процентээр дээшэлээ.

Хэдэ хэдэн районуудта колбасна зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргадаг болонхойбди. Тиихэдэ байгша ондо Зэдын, Хоринн, Тарбагатайн районуудта Югославиһаа асарагдаһан түхеэрэлгэнүүд тодхогдожо, колбасна цехүүд нээгдэхэнь. Тэрэшэлэн Кабанскын, Бэшүүрэй районуудта колбасна цехүүд баригдажа байнхай.

— Бимба Гатапович, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин бэлэдхэлэй эмхинүүдэй хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгыт!

Мяха, тоһо, һү, колбаса, овощ болон бусад продуктнүүдые жэл бүри хүн зондо ехээр худалдадаг болоожо байнабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүн зонһоо продукци худалдан абаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствын болон гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай зүгһөө мүнгэн шанда хүртөөбди.

Хүдөө ажахын продукци бэлэдхэхэ талаар байгша оной 9 һарын түсэб дүүргэгдээ. Жэшээлхэдэ, мяха хүн зонһоо худалдажа абаха түсэб 134,4, һү—127,7, овощ—134,6 процент дүүргэгдэнхэй. Овощ мүн лэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ ехээр нөөсэлэгдөө. Бидэ тиигэжэ хүдөөгэй, мүн хото городуудай хүн зониие хүдөө ажахын продукцяар саашадаашье һайнаар хангаха хүсэлэнтэйбди.

— Архи худалдалга тухай тобшо тэдыгээр ... хэдэтнай яахаб!

— Болоно ... эй ЦК-гай «Архи... алкоголизмые ... лаар хэмжээнүү... тоолой баталан ... деегэй ажалшадт... далдалга эрид ... Энэ талаар иимэ ... нуудые дурдахада... жо үгэхэ юм ... оной түрүүшын ... туршада, үнгэрэгш... үеынхитэй сасуул... 30 миллион шахуу ... архи багаар худ... хиин орондо онд... ехээр худалдагда... гэжэ тэмдэглэхэ...

Архи худалдалг... даашье нилээд ... рилго бэелүүлхэб... хамта унда харяа... мэсэй элдэб шүүһ... худалдадаг болох... лой предприяти... продукци ехээр х... жэ эрмэлзэнэбди.

— Танай ажал... дэ ямар дутагда... гээшэб, хүдэлмэр... хубилгаха талаар я... нүүд абтанаб!

— Дутуу дунда... байһаар. Хүдөөгэй... зинуудта зарим ... шэдэй гэмээр үрг... жын эд бараан д... римдаа хилээмэн... даг гээшэ. Эдэ ... далнуудые усад... даалгагдаһан ажа... хүдэлмэрилэгшэ ... рюусалга дээшэлү... гэжэ тоолоноб. ... саг дэрыдань, ... тайгаар дүүргэхэ, ... хэрэглэн, оньһ... комплексно про... лүүлхэ гээшэ ма... зорилго болоно. ... дай бага байхын т... ри оролдохо уя...

...Р-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БОЛОН СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ...СЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН 1986 ОНОЙ ЮҺЭН ҺАРЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

нуудай хэдэ хэдэн һалбаринуудай хүдэлмэридэ сентябрь һарада тохёолдоһон гээгдэл промышленностиин хүдэлмэриин юрэнхы дүнгүүдтэ нүлөө үзүүлэө.

Зарим һалбаринуудта, түбхын түрүүндэ машина бүтээлгэдэ, жэгдэ бэшээр хүдэлмэрилхэ ушар үзэгдэһэн зандаа. Станок бүтээлгын, хүндэ, барилгын ба харгы барилгын машина бүтээлгын продукциин зарим түхэлнүүдые гаргаха талаар һарын даабариин гурбанай нэгэ хубиһаа дээшэнхинь һарын һүүлшын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэдэг байна. Тиигэжэ продукциин шанар доошолно, транспортын хүдэлмэридэ һаад тойбо ушаруулна.

Олохон нэгэдэлнүүд болон предприятинуудта гол фондууд ашаг үрэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Машина бүтээлгэдэ металл болбосоруулдаг түхеэрэлгэ нэгэ халааһаа үлүүхэнээр лэ хүдэлгэгдэдэг байна.

Хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаанууд шэнээр ашаглалгада оруулагдаһан ба һэльбэн шэнэлэгдэһэн хүсэнүүдые ехэ гээгдэжэ хүсэндэнь хүргэнэ, материальна нөөсэнүүдые алмаха ба продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха талаар даабаринуудаа дүүргэнэгүй. Үйлэдбэриин тобан нэгэдэл болон предприятиин нэгэниинь финансова үрэ дүнгүүдэй талаар түсэбөө дүүргээгүй.

III.

...МЫШЛЕННА КОМПЛЕКС

али нёдондо жэлэйхиһээ 7,6 миллион гектераар ехэ болоно.

Ороһо, илангаяа шэлдэн ба хатуу сортнуудай шэнииэ, гүрэнэй худалдажа абалгын хэмжээн дээшэлээ. РСФСР-эй 85 областьнуудай (хизаарнуудай, автономито республикануудай), Украинын ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Казахай ССР-эй, Узбегэй ССР-эй, Киргизэй ССР-эй, Азербайджанай ССР-эй, Грузиин ССР-эй, Туркмениин ССР-эй колхоз болон совхозууд таряа худалдаха түсэбөө дүүргээ.

Бухыдөө орон дотор 14 миллион тонно хартаабха бэлэдхэгдээ. Энэмнай нёдондо жэлэй энэ үеымхидэ орходоо, 2,5 миллион тонноор гэхэ гү, али 21 процентээр ехэ болоно. Мүн 12,9 миллион тонно овощ бэлэдхэгдээ. Энэнь 461 мянган тонноор гэхэ гү, али 4 процентээр ехэ болоно. Тэрэшэлэн 2,3 миллион тонно алим жэмэс бэлэдхэгдээ гэхэ гү, али энэмнай нёдондонойхиһоо 237 мянган тонноор, үгышье һаа 12 процентээр ехэ болоно.

Газар тарялангай продуктнуудые гүрэндэ худалдалга үргэлжэлһөөр.

Бэлэдхэлгын түсэбэй тоосоогоор колхозно дэлгүүрнүүд дээрэ, эд хэрэглэгшэдэй кооперацида худалдагдадаг продукциин хубинь үшөөл бага байна.

Юһэн һарын туршада, нёдондо жэлэй энэ үеымхитэй жэшэхэдэ, хүдөө ажахын предприятинуудта **мяха болон үндэгэ** үйлэдбэрилгэ 7 процентээр, һү—5 процентээр ургаа. Продукци үйлэдбэрилгын ургалта гол түлэб мал болон шубуудай ашаг шэмые дээшэлүүлһэнэй ёһоор түйлагдаа. Нэгэ үнеэнһээ һү һаалга дундаа зэргээр 6 процентээр, эбэртэ бодо малай ба гахайн шэгнүүр сүүдхэдэ 3 болон 5 процентээр, тахяануудай дунда зэргээр үндэгэ гаргалга—4 процентээр ехэ болоһон байна. Түл түрэсэ ехээр абтаа, малай тоо толгой бүрин бүтэн байлга һайжараа.

14,8 миллион тонно мал болон шубууд (амидын шэгнүүрээр), 58,2 миллион тонно һүн, 41,2 миллиард үндэгэн гүрэндэ тушаагдаа. Нёдондо жэлэй юһэн һаратай сасуулхада, тэдэнэй хэмжээн тус тустаа 7,6, 4,5, 5,6 процентээр ехэ болоһон байна.

Мал ба шубуу, һү, үндэгэ тушааха юһэн һарынгаа түсэбые бухы союзна республиканууд дүүргээ. Гансал Узбегэй ССР болон Эстониин ССР һү худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Агропромышленна комплексын **эдеэ хоолой һалбаринуудай** хүдэлмэрилэгшэд гол түлэб эдеэ хоолой продукци гаргаха түсэбүүдээ дүүргээ.

Архи болон архиин зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ хорожо байнхай. Тэдэниие гаргалга, нёдондо жэлэй юһэн һаратай сасуулхада, 35 процентээр доошолоо.

Агропромышленна комплексын материальна-техническэ бааза бэхижүүлэгдэжэ байнхай. Тракторнууд, ашаанай автомобильнууд, хүдөө ажахын машинануудай гол түхэлнүүд болон тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүдые эльгээхэ түсэб дүүргэгдээ.

СССР-эй Эдеэ хоолой программые дүүргэлгэ хангаха һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаһан гүрэнэй капитальна һомололгонууд 29 миллиардһаа дээшэ түхэриг болоо.

Нэгэ миллион шахуу гектар уһалагдадаг ба хатаагдаһан газар ашаглалгада абтаа.

Хартаабха, овощ болон алим жэмэс хадагалха олон тоото байранууд ашаглалгада тушаагдаа.

IV.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Транспортын бухы түхэлнүүдэй ашаа зөөлгэ (эльгээлгэ) 5,6 процентээр, ашаа зөөлгын эрьесэ—5,3, пассажирнуудые зөөлгын эрьесэ—3,9 процентээр ехэ болоо.

Түмэр замай транспорт дээрэ бухы гол ашаануудые, модо ба огнеупорнуудые зөөлгэһөө бэшэ, шэрэлгын түсэб юһэн һарын туршада дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 80 миллион тонно ашаан, тэрэ тоодо 14 миллион тонно шулуун нүүрһэн, 3 миллион тонно нефть болон нефтиин продуктнууд, 8 миллион тонно түмэрэй ба марганцева руда, 5 миллион тонно хара металл болон бусад шухала ашаанууд зөөгдөө.

Ашаа зөөлгын өөрын үнэ сэн хямдаруулха талаар даабари дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ажалай бүтээсэ 8,2 процентээр ургаа. Түсэбынь 2,1 процент байһан юм. Ашаа зөөлгын бухы ургалта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар бэелүүлэгдээ. Бухы түмэр замууд ашаа тээхэ түсэбөө дүүргэжэ шадаа. Вагонуудые хэрэглэлгэ һайжараа.

Гэхэтэй хамта зарим түмэр замууд хэдэ хэдэн шухала ашаануудые зөөхэ даабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй.

Пассажирнуудые хангалгада үзэгдэдэг дутуу дундануд удаанаар үсадхагдана, поезднуудай хожомдохо олон тоото ушарнууд үзэгдэнэ. Замдаа ашаа гээлгын хэмжээн болон үйлэдбэриин бэшэ бусад гаргашанууд үшөөл ехэ байһан зандаа. Предприятинуудай ашаа буулгадаг замууд дээрэ вагонуудай миин байха нормые үлүүлэлгэ, ашаа ачалга-буулгалгын хүдэлмэриие нарин нягтаар эмхидхэхэ ябадал хангоха, вагонуудые бүрин бүтэн байлгаха найдамтай хэмжээнүүдэй абтаагүй ушар ашаалха арга боломжонуудые хорооно.

Уһан далайн транспортаар хариин гүрэнүүдтэ ашаа зөөхэ түсэб бэелүүлэгдээ. Тэрэ 5 процентээр ургаһан байна.

Пассажирнуудые зөөхэ ба пассажирнуудай эрьесын талаар даабаринуудаа **гол мүрэнэй транспорт** үлүүлэн дүүргээ. Ашаа зөөлгын эрьесын талаар түсэбөө РСФСР-эй Гол мүрэнэй флодой министерство, Белоруссиин гол мүрэнэй флодой главна управлени болон Эстониин ССР-эй гол мүрэнэй транспорт дүүргэжэ шадаагүй.

Автомобильна транспортаар пассажирнуудые зөөлгын хэмжээн 4 процентээр ургаа.

Мингазпромой газ дамжуулдаг **соргонуудаар** товарна газ дамжуулха түсэб дүүргэгдээ.

Агаарай транспортаар 90 миллионһоо дээшэ пассажирнууд зөөгдөө. Ашаа зөөлгын, хүдөө болон ой модоной ажахыда хэрэгдэһэн авиационно-химическэ хүдэлмэринүүдэй ниитэ хэмжээнэй түсэбүүд дүүргэгдээ. Арадай ажахын һалбаринуудые хангаха даабари бэелүүлэгдээ.

Хэлхеэ холбооной предприятинууд олзо оршын талаар түсэбөө дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, тэрэнь 6 процентээр ехэ болоо.

V.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Гүрэнэй капитальна һомололгонуудай ашаар 78,5 миллиард түхэригэй гол фондууд ашаглалгада оруулагдаа. Энэмнай юһэн һарын түсэбэй 83 процент болоно. 115,2 миллиард түхэригэй гэхэ гү, али 9 процентээр ехэ гүрэнэй капитальна һомололгонууд ашаглагдаа. Энэ үедэ үгтэһэн капитальна һомололгонуудай лимит 94 процент ашаглагдаа.

Оронэй үйлэдбэриин аппарадые техническэ талаарнь һэльбэн шэнэлэлгэ хангаха машина бүтээлгын комплексые хүгжөөлгэдэ үгтэһэн капитальна һомололгонууд, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 17 процентээр ургаһан байна.

Тюменскэ областиин Сургутска хоёрдохи ГРЭС-эй гурбадахи турбина, Киргизэй ССР-эй Таш-Кумырскэ ГЭС-эй болон Дагестанай АССР-эй Миатлинска ГЭС-эй хоёрдохи турбинанууд, бусад хэдэ хэдэн электростанцинуудай шэнэ турбинанууд ашаглагдаа. Эрхүүгэй областиин «Азейский» болон Ташкентын «Ангренский» уурхайнуудта шулуун нүүрһэ абаха, Л. И. Брежневэй нэрэмжэтэ Оскольско электрометаллургическа комбинадта булад гаргаха, Ю. В. Андроповой нэрэмжэтэ Новолипецкэ металлургическа комбинадта хабтагар түмэрнүүдые, үйлэдбэриин «Тольяттиазот» нэгэдэлдэ синтетическэ аммиак гаргаха хүсэнүүд ашаглалгада үгтөө. Машина бүтээлгын, барилгын материалнуудай промышленностиин, арадай хэрэглэмжын эд бараа гаргаха хүсэнүүд улам ехэ болгогдоо.

Гэбэшье январь-сентябрь һаранудта гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһан **объектнүүдые** ашаглалгада оруулха түсэб 49 процент дүүргэгдэһэн байна. СССР-эй Энергетикын болон электрификациин, Нефтиин болон газай промышленностиин, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин, Зам харилсаанай министерствэнүүд, СССР-эй Гүрэнэй агропромышленна комитет болон бусад үйлэдбэриин олон тоото шухала объектнүүдые ашаглалгада оруулжа шадаагүй.

Түүхэй эд каталитическэ аргаар болбосоруулхэ, шэрэм, кабельна зүйлнүүдые, металл болбосоруулха станогуудые, кузначно-прессовэ машинанууды, кальцинированна содо, модоной зомгоолоор хэгдэһэн плитэнүүдые, асбоцементнэ шифер, оёмол зүйлнүүдые, трикотаж утаһа, түмэр замай шэнэ лининүүдые үйлэдбэрилхэ шухалын **шухала хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха** түсэб дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта турбинна электростанцинуудай, мүн томо электромашинануудые, хиналтын ба технологическа процессуудые гуримшуулха приборнуудые, дүүжэн подшипнигуудые, синтетическэ аммиак, синтетическэ дабирхай болон пластмасса, автомобильнуудай болон хүдөө ажахын машинануудай шинэ, хөөрэдэмэл материал, арһан гутал, мебель болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха хүсэнүүдые ашаглалгада оруулха талаар юһэн һарын даабарие дүүргэлгэ нилээд ехэ гээгдэлдэ ороо. Магистральна газо-нефтепроводуудые, түмэр харгынуудай электрижүүлэгдэһэн участогуудые ашаглалгада оруулха даабари дүүргэгдээгүй.

Барилга-хабсаралгын эмхинүүдэй дүүргэһэн **подрядна хүдэлмэриин хэмжээн** 7 процентээр, ажалай бүтээсэ — 4,5 процентээр ургаа.

Барилгын комплексын министерствэнүүдэй талаар подрядна хүдэлмэриин хэмжээн 7 процентээр, ажалай бүтээсэ 4,9 процентээр ургаһан байна. Подрядна хүдэлмэриин тогтоогдоһон хэмжээ бэелүүлгэ 99,5 процент болоо.

Барилгын министерствэнүүд ашаглалгада үгтэхэ объектнүүд дээрэ материально-техническэ нөөсэнүүдээ гүлидхэжэ шадаагүй, тиигэжэ энэмнай ашаглалгада оруулалгын түсэбэй дүүргэгдээгүйн шалтаганнуудай нэгэниинь болоно. Ниитэ дээрээ бухы объектнүүд дээрэхи дүнгүүдһээ ашаглалгада оруулагдаха объектнүүд дээрэ түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгын хэмжээн доошо байна.

Барилга-хабсаралгын подрядна эмхинүүдэй дүрбэнэй нэгэ хубиһаа дээшэнхинь олзо олохо түсэбээ дүүргэжэ шадаагүй.

Нёдондо жэлэй юһэн һаратай сасуулбал, ажалай бүтээсын ургалта бүри ехэ эршэтэй байбашье, һүүлэй һаранудта тэрэнь доошолжо байнхай.

VI.

СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЭ БА АРАД ЗОНОЙ ҺУУДАЛ БАЙДАЛАЙ ҺАЙЖАРАЛГА

КПСС-эй XXVII съездын баталан абаһан социальна хүгжэлтын ба арадай һуудал байдалые һайжаруулгын программа экономикын хүгжэн ургалтын үндэһэн дээрэ бэелүүлэгдэдэг байгаа.

Хэрэглэмжэ ба нөөсэлэлгэдэ хэрэглэгдэһэн **национальна доход** 3,7 процентээр ехэ болоо.

Хүдэлмэришэд болон **алба хаагшадай** тоо юһэн һарын туршада дунда зэргээр 118 миллионһоо дээшэ хүн болоһон байна.

Ажалай түлөөһэн улам ургаа. Арадай ажахыда хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин хүлһэн 194 түхэриг болобо. Харин нёдондо жэлэй энэ үедэ 189 түхэриг байгаа, тиигэжэ тэрэ 2,9 процентээр ургаба бшуу. Колхознигуудай ажалай түлбэри 4 процентээр ехэ болоо.

Ажалай түлбэриин дээшэлэлгэтэй ба тэрэниие эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулгатай нэгэн доро ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл эдэбхижэв.

Хэрэглэмжын ниитын фондуудһаа хүн зон 115 миллиард түхэригэй **түлбэринүүд болон хүнгэлэлтэнүүдые** абаа. Энэмнай нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ 4,5 миллиард түхэригөөр ехэ болоно. Эдэ түлбэри болон хүнгэлэлтэнүүдые хараадаа абахада, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын салин хүлһэн 271 түхэриг болохо байна.

Нөөсэлэлгын кассануудта ажалшадай мүнөө оруулалга юһэн һара соо 11 миллиардһаа дээшэ түхэригөөр ургаа.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай **эд бараанай розничо эрьесын** хэмжээн 245,9 миллиард түхэриг болоо гэхэ гү, али 1985 оной юһэн һаратай сасуулбал, 15,2 миллиард түхэригөөр ехэ болоо. Энэмнай 6,6 процент болоно.

Бухыдөө орон дотор эд бараанай розничо эрьесын түсэб дүүргэгдээ. Гэхэтэй хамта Белоруссиин ССР, Грузиин ССР, Азербайджанай ССР, Армениин ССР, Туркменэй ССР түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй.

Саад болон огород хамтаараа эрхилэлгын хүгжөөгдэжэ байхада, хүн зон модо болон барилгын материалнуудые улам ехээр хэрэглэнэ. Гэбэшье олохон зүйлнүүдээр эрилтэнүүд хүсэд хангагданагүй. Эдэ материалнуудые худалдаа наймаанда эльгээхэ юһэн һарын түсэб дүүргэгдээгүй.

Архи худалдалгые хорооха хэмжээ ябуулганууд саашадаа бэелүүлэгдээ. Нёдондоной энэ хугасаатай сасуулхада, юһэн һара соо 38 процентээр бага архиин зүйлнүүд худалдагдаа. Тэрэниие худалдажа абахын тулада хүн зоной гаргаха гаргаша 8,5 миллиард түхэригөөр бага болоо. Архи багаар хэрэглэдэг болоходо, орон доторхи байдал юрэнхы дээрээ һайжарна. Хүдэлмэришэдэй ажалдаа гарахагүй ушарнууд, харгын транспортын усалнууд үсөөрөө, гэнэ усалһаа боложо хүн зоной наһа бараалга 24 процент бага болоо.

Гэхэтэй хамта архи үйлэдбэрилдэг предприятинуудые ондоо продукци бүтээдэг болгохо, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ ба түлбэритэй хангалтануудые олошоруулха, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ хүн зоной мүнгэнэй орошо болон гаргашые тааралдуулгые хангаха бухы арга боломжонуудые бэелүүлхэ талаар зарим республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд зохихо хэмжээнүүдые абанагүй.

Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые болон хангалгын һалбаринуудые хүгжөөхэ комплексно программын үндэһөөр хүн зондо 37 миллиард түхэригэй түлбэритэй туһаламжа үзүүлэгдээ гэхэ гү, али энэнь үнгэрһэн жэлэй энэ хугасаатай сасуулхада, 17 процентээр ехэ. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн 8 миллиард түхэриг болоо. Жэлэй түсэбэй ёһоор 6,7 процентын хараалагдаһан байгаа һаань, энэ хэмжээн 7,3 процентээр ехэ болоо. Хүдөө нютагуудта тэдэнэй ургалтын эршэ дээгүүр. Узбегэй ССР-эй, Грузиин ССР-эй, Азербайджанай ССР-эй болон Таджигай ССР-эй Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствэнүүдэй предприятинууд болон эмхи зургаанууд түсэбөө дүүргээгүй.

Эд бараанай эрьесын болон хангалгын дээшэлээшье һаань, зарим зүйлнүүдээр хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэ хүсэд хангагдаагүй. Олохон эд бараанай болон хангамжын шанар эрилтэнүүдтэ урдынхяараал хүрэнэгүй.

Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэри муудаа. Онсо моодно зүйлнүүд багаар гаргагдана. СССР-эй Хүнгэн промышленностиин министерствын үйлэдбэриин юрэнхы хэмжээндэ тэрэ хоёр хүрэхэгүй процент болоно. Тус министерствын предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэһэн хубсаһа хунарай, гуталай болон бүдүүдэй 8—10 процентнь ходо гологдожо, доогуур сортоор абтана.

Гэр байра барилгын хэмжээн дээшэлээ. Гансал гүрэнэй капитальна һомололгын мүнгөөр дүн хамта 50,5 миллион дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Энэнь үнгэрһэн жэлэй энэл хугасаатай сасуулхада, 4,9 миллион дүрбэлжэн метрээр гэхэ гү, али 11 процентээр ехэ. Гэбэшье орон дотор бухы дээрээ байрын гэрнүүдые ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэгдэнэгүй.

Гүрэнэй капитальна һомололгын мүнгөөр 935 мянган хүнэй һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд, 272 мянган хүнэй һууритай һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаанууд, 25 мянган оротой больницанууд, халаанда 59 мянган хүниие хангаха аргатай амбулаторно-поликлиникын эмхи зургаанууд ашаглалгада оруулагдаа. Ашаглалгада оруулагдаха зэргэтэй юрэнхы эрдэмэй зариманиинь һургуулинуудай һуралсалай жэлэй эхиндэ ашаглалгада оруулагдаагүй. һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаануудые, больницануудые, амбулаторно-поликлиникын эмхи зургаануудые ашаглалгада оруулха юһэн һарын түсэб дүүргэгдээгүй.

Сентябриин 1-нэй байдалаар арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гэр байрын фондын юрэнхы талмайн 91 процентнь үбэлэй эрхэ байдалда ашаглагдахаар бэлэн болгогдоод байба.

Городуудай эгаарай дайдын бузарлалгые, гол мүрэн руу муухай уһа урадхуулгые бага болгохо талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ, гансал түрүүшын хахад жэлдэ сүүдхэдэ нэгэ миллионһоо дээшэ кубометр сэбэр уһа алмаха арга олгогдоо.

Юрэнхы эрдэмэй болон мэргэжэлэй һургуулинуудай **реформо** удаа дараалан бэелүүлэгдэнэ.

1986—1987 оной һуралсалай жэлэй эхиндэ юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта 43,5 миллион һурагшад һуража байба. Тэдэнэй 5—5,5 миллион хүниинь мүнөө жэлдэ һургуулида ороо. Тэдэнэй 5-дахи хүн бухэниинь 6 наһатай. Тусхай дунда һургуулинуудта 4,5 миллион, дээдэ һургуулинуудта 5,2 миллион хүн һурана. Техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта 2,6 миллион хүн абтаа.

1986 оной октябриин 1-нэй байдалаар Советскэ Союзай **хүн зоной тоо** 280,9 миллион болобо.

СССР-эй Центральна Статистическэ управлени

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

...ЭТЭ АРГА БОЛОМЖЫЕ АШАГЛАХА

демократическа партиин түрүүлэгшэ М. Герлах мэдүүлбэ. США-гай президентын «одото дайнай» түсэбүүдые үсэд нэтэрүүгээр баримталан бэелүүлжэ байһанһаа уламжалан, Исландиин ниислэл хотодо болоһон уулзалга дээрэ уласхоорондын хэрэгүүдые һайжаруулха түүхэтэ арга боломжо алдагдаа. Энэнь дэлхэйн арадуудай, мүн США-гай арадай аша туһада харюусахагүй байна.

СОФИ. Рейкьявигта болоһон хөөрэлдөөнүүд дээрэ совет хүтэлбэрилэгшэ хоорондоо нягта холбоотой бүлэг дурадхалнуудые найруулан тодорхойлһон байна гэжэ «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Совет программа бүхы удха шанараараа ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, замбуулинай дайдада сэрэгэй хёмороо зүришэлдөө усадхаха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

ПЕКИН. КПК-гай ЦК-гай Секретариадай гэшүүн Ху Цили Рейкьявигта болоһон уулзалгын дүнгүүдые шэнжэлэн тайлбарилжа, «Асахи» газетэдэ интервью үгэхэдөө, иигэжэ хэлэбэ: «Бидэ хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхын түлөө тэмсэнэбди. Бусад гүрэнүүдэй аша туһада аюул тохёолдуулангүй, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгтэ хубитаяа оруулхынь тула саашанхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түйлагдахынь хүсэнэб. Замбуулинай дайдые ашаглалга бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда һайнаар нүлөөлхэ ёһотой, хэрбээ сэрэгэй зорилготойгоор тэрэниие ашаглабал, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга үргэдхэгдэхэ байна. Тиимэһээ бидэ «стратегическэ оборонно үүсхэлые» буруушаанабди».

НЬЮ-ЙОРК. АП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, СОН хадаа ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые улам түргэдхэхэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь П. де Куэльяр хэлэбэ. Совет-американ хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

Рейкьявигта болоһон уулзалгын дүнгүүдэй түлөө президент Р. Рейган харюусаха ёһотой гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ. Рейкьявигта буу зэбсэгүүдые хинаха бүхы үндэһэн шухала асуудалнуудаар олдэб хэмжээнүүд абтаһан, М. С. Горбачев гайхама гүнзэгы удхатай үүсхэлнүүдые гаргаһан байгаа гэжэ газетэ бэшэнэ. Зүгөөр ямаршье ушар баримтанууд бодото байдалые үнэн зүб руунь хаража үзэхэ мэдэрэл президентын ухаан бодолдо түрүүлбэгүй.

ТОКИО. Советскэ Союзай дурадхалнуудые, үүсхэлнүүдые США дэмжэжэ, ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн бодото хэмжээнүүдые эхилхэ ёһотой гэжэ Японой элитэ мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша, социалис партиинаа парламентын депутат, япон-совет хани барисаанай парламентска нэгэдэлэй генеральна секретарь К. Кадоя мэдүүлбэ.

БЕЙРУТ. «Одото дайнай» программа аюултай гэжэ Ливанай премьер-министр Р. Караме хэлэбэ. Тэрэ юундэ аюултайб гэхэдэ, нэгэ талын нүгөөдэлөө булюу хүсэтэй болохо арга олгохо ябадалда энэ ушар шэглүүлэгдэнхэй байна. Дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхын аша туһада хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ этигэн найдажа байһанаа тэрэ мэдүүлээ.

ЛОНДОН. «Одото дайнай» программаһаа арсахые президент Р. Рейганэй арсаһан ушар буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха замда гол бэрхэшээл түбэг тохёолдуулба гэжэ Великобританиин лейбористэ партиин «һүүдэртэ кабинедтэхи» гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. Хили Би-би-си гэдэг радио-компанида интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ. США-гай президент Рейкьявик ошохынгоо урда тээ «одото дайнай» программа хөөрэлдөөнүүдэй гол асуудал болохо юм гэжэ мэдэхэ ёһотой байгаа гэжэ тэрэ тэмдэглээ. «Одото дайн» тушаа Рейганэй хараа бодолһоо уламжалан, Рейкьявигта хэлсээнүүдэй баталагдаха түйлдаа хүрэжэ байтараа буруу һүргэгдэһэнииинь уршагтай гэжэ Д. Хили хэлэбэ. «Стратегическэ оборонно үүсхэл» тухай асуудалаар Рейганэй хараа бодол ямаршье үндэһэ баримтагүй, ушар иимэһээ хэлсээ баталха замда бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна гэжэ тоолодог Вашингтоной булэгөөрхидтэй НАТО-гай гэшүүн — Баруун Европын оронууд нэгэдэхэ ёһотой.

ТОКИО. Рейкьявигта болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ президент Рейган СОН-һоо арсахые үсэд нэтэрүүгээр дурагүйдэһэн байна гэжэ КПЯ-гай ЦК-гай Президиумэй саг үргэлжын бюрогой гэшүүн Иосинори Иосиока мэдүүлбэ. Ядерна туршалганууд тухай асуудалда Рейганэй захиргаан Совет правительствын ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа болюулаад байһыень тообогүй. Иимэ хараа бодол эрид шангаар шүүмжэлэгдэхэ зэргэтэй.

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН ГУРБАДАХИ КОМИТЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. ЮАР-тахи апартеидэй захиргаан хадаа расизмын эгээл гутамшаг муухай түхэл шэнжэ болоно. ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин делегадууд энэ хархис захиргаанай харата ябуулгануудые буруушаан шүүмжэлнэ. Генеральна Ассамблейн гурбадахи комитедтэ (социальна, гуманитарна ба соёлой асуудалнууд) зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан энэ асуудалые — хүн түрэлтэниие бузарлажа байһан үзэгдэлые хойшолуулашагүйгөөр, бүрин хүсэгөөр усадхаха шухала гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

ЮАР-та боложо байһан үйлэ хэрэгүүдтэ үндэһэлэн, энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаха ушартай болоһон байна гэжэ Индиин түлөөлэгшэ Кумари Д. К. Тара Деви мэдүүлээ. Гүрэнэй расизмын гэмтэ муухай дотоодын болон гадаадын политикын доройтон уналга энэ захиргаанииие үндэһөөрнь һүйдхэлдэ оруулһан байна. Энэ хадаа эб найрамдалда, хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалда эсэргүү гэмтэ ябуулга болоно гэжэ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин буруушаан шүүмжэлһэн энэ апартеидэй һүйдхэлтэ захиргаан үндэһөөрөө дары усадхагдаха ёһотой.

СОВЕТ БАЛЕРИНЭДЭ — ФРАНЦУЗ ШАГНАЛ

ПАРИЖ. Совет балерина М. М. Плисецкаяда Хүндэтэ Легионой орден барюулалгын баяр ёһолол Елисейскэ ордон соо болобо. Францин президент Ф. Миттеран Табадахи Республикын үндэр дээдын шагнал барюулаа.

«Энэ шагнал хадаа мүнөө үеын баледые бии болгон хүгжөөлгэдэ горитой ехэ үүргэ дүүргэһэн танай бэлиг шадабариин урда бидэнэй һүгэдэжэ байлгын һүлдэ болоно», — гэжэ тэрэ хэлээ. Совет-француз соёлой харилсаае бэхижүүлгэдэ М. М. Плисецкаягай алдар габьяатай байһые, дэлхэйн баледэй искусствада ехэ хубитаяа оруулһые тэмдэглэхэдээ, Ф. Миттеран Франциин баледэй һургуулиие хүгжөөлгэдэ тэрэнэй туһа хүргэһэнэйнь түлөө элитэ ехэ совет балеринэдэ гүнзэгы сэдьхэлһээ талархажа байһанаа мэдүүлбэ.

Социалис оронуудаар

ПХЕНЬЯН. КНДР-эй экономическа эгээл томо барилгануудай нэгэниинь болохо Сунчхонско виналоны комбинадай барилга эршэмтэйгээр ябуулагдана. Бүхы хүдэлмэри комплексноор үнгэргэгдэжэ, предприятиие ашаглалгада оруулха болзорые нилээд дүтэлүүлхэ арга олгоно. Кислородно сепараторнуудай тодхогдохо талмайханууд, дулаанай электростанци, һалаа замууд, ажаһуудалай хэрэглэмжын эмхи зургаанууд нэгэн доро баригдана.

Комбинадай ашаглалгада оруулагдахада, Арадай Корейн экономикодо, түбхын түрүүн бүд нэхэлгын промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг синтетическэ түүхэй эд — виналон горитой ехээр үйлэдбэрилхэ арга бии болохо байна. Тэрээнһээ гадна комбинадта метанол, химическэ үтэгжүүлгэнүүд, зарим эмүүд үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

БЕРЛИН. Дрезден округой ашаа тээдэг ба буулгадаг олонхи предприятинуудта автотранспортын дэмы һаатаха, ашаа удаан саг соо хадагалха ушар байхаяа болижо, гаргатаха ябадал үгы болоо. Элдэб предприятинуудай ашаанай автомобильнууд болон автокрануудые хэрэглэлгые залан хүтэлхэ диспетчерскэ алба эмхидхэһэнэй ашаар иимэ дутагдалнууд усадхагдаа юм.

Нэгэ районой албан зургаанууд хоорондын хаалтануудые бага болгохо уялгатай. Хэмжээнүүдые бэелүүлгэдэ электронно техникэ үргэнөөр хэрэглэгдэдэг. Ямар нэгэн предприятида хабаатай байһанһаань дулдыдангүй, транспортын хэрэгсэлнүүдые хубаарилха арга тэрэ олгоно.

БУХАРЕСТ. Румынида хүдөө ажахын научно-техническэ Одобешти станциин байгуулагдаһаар 50 жэл гүйсэбэ. Виноград ургуулха талаар түйлэһан амжалтануудаараа тус коллектив мэдээжэ болонхой. Эндэ тарижа ургуулагдаһан эгээл мэдээжэ виноградай сортнуудай дундаһаа «шарба», «бэбяскэ», «кодана», «миорица» болон бусад зарим сортнуудые нэрлэжэ болохо. Иимэ сортын виноград баян ургаса үгэдэг, гадна элдэб үбшэндэ бэлээр нэрбэгдэдэггүй, сагай уларилай эрид хубилалтада тэсэмгэй юм. Тус виноград бии болгогдонхой. Станцида дүшэ гаран сортын Түйлэһан амжалтануудайнь түлөө эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдэй коллективтэ правительствын үндэр шагналнууд нэгэнтэ бэшэ барюулагдаһан юм.

БУДАПЕШТ. Энэ намар Венгриин ниислэлэй олохон районуудта шэнэ паркнууд болон сэсэрлигүүд бии болохо юм. Городой газар дээрэ 4 мянган модо һуулгагдаха. Скульптуранууд, мүнөөнэй зохид светильнигүүд тэндэ тодхогдохо юм. Үхибүүдшье мартагдаагүй. Хотын паркнууд болон сэсэрлигүүдтэ спортивна ба үхибүүдэй шэнэ талмайханууд, элдэб аттракционуудтай павильонууд баригдаха. Гансал мүнөө жэлдэ хото городуудта таримал ургамалнуудай талмай 8 гектараар ехэ болгогдохоор хараалагдана.

СОФИ. Родоп хадын бооро ташалангаар өөдөө гарахада, гоё һайхан гостиницануудай комплекснууд харагдадаг. Энэ хадаа Болгариин Пампорово гэһэн томо курорт болоно. Эндэхи һайхан байгаали, хадын эм домто агаар, хонжэн байдал амархада тааруу зохид юм. Арбан жэлэй туршада курортдо 2 миллионһоо дээшэ айлшад амараа. Тэдэнэрэй 5-дахи хүн бухэниинь гадаадын оронуудһаа ерэһэн. Үни хада Пампороводо оройдоол нэгэ гостиница байдаг һэн. Мүнөө 12 гостиницада жэл бүри 200 мянган гаран хүнүүд амарна.

(ТАСС).

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

АФГАН СТУДЕНТНЭР ХӨӨРЭНЭ

Арбан зургаа-арбан юһэтэй хүбүүдэй хөөрөө шагнахада, сэдьхэл доһолмо: «Зургаан класс дүүргээд, саашаа һуралсагүйб. Юундэб гэхэдэ, бүхы багшанарнай алуулшоо һэн...», «Арбан гурбатайһаа автомат гартаа адхан дайлалдааб...», «Һүни душмаангууд ерэжэ, дүрбэн нүхэдыем алаа һэн. Бишыхан дүүемнишье хайрлаагүй...»

...Улаан-Үдын лесотехникумэй хамтын байра соо бүрэнхышэг. Студентнэрэй үдэшын хүлгөөншье дуулданагүй, хон-жэн. Бидэнэр гэрэл носоонгүй аргаахан хөөрэлдэнэбди. Зургаан афган хүбүүд урдамнай удаан сагта дуугайхан һууна. Зобожо, тулижа ябаһан түрэлхидынь, душмаангуудай хорото һомонһоо унаһан эхэ, эсэгэнь, анда нүхэдэйнь дайшалхы хэрэгүүд һанагдаа юм гү, мэдэхын аргагүй. Харахада, хүрин хара шарайтай, ялагас гэһэн томо хара нюдэтэй Дурмахмад эдэнэй дунда эгээл гүлмэрхэн хаш: түргэн нюдэдынь эжэлүүдгүй нүхэдэйнгээ нюур шарайшална, уйдхартай бодолыень тааһандал, уһатан мэлмэрнэ. Харин Даврхан Азатулла хоёр өөһэдынгөө арбан юһэн наһанһаа ахашагаар харагдана, түбшэн даруу зантайнууд, хэлэһэн үгэ бүхэниинь удхатай, сэдьхэлэй гүн оёорһоо мүндэлһэн гэжэ мэдэхээр. Эдэ хоёр ДРА-гай Арадай-демократическа партиин гэшүүд юм. Душмаангууд болон хариин сэрэгүүдтэй дайлалдаһан эдэнэр хүндэ хүшэр байлдаануудай охин соо энэ үндэр нэрэ зүүхэ эрхээ баталаа. Азатулла иигэжэ хөөрэнэ:

— Би Герат гэжэ городһооб. Тэндэ эжы, гурбан ахамни ажаһуудаг. Хоёр ахамни сэрэгэй мэргэжэлтэй, офицернууд, гурбадахинь—магазинда хүдэлдэг. Үшөө нэгэ ахатай байгааб, алуулшоо һэн. Эсэгэмни бага наһатайдамни гээгдэһэн.

Дайнда ябаха үедэмнай нютаг, харгы һайн мэдэхэ командирнууд маанадые ударидадаг һэн. Тэдэнэй тунхаришагүй зориго, Эхэ орондоо халуун дуратай байһандань доро һүгэдэнгүй байхын аргагүй. Хүндэтэ аха нүхэдэйнгөө, дайшалхы андануудайнгаа найдабари дүүрэн харюулха эрмэлзэлтэйб. Манай городһоо гурба-дүрбэн жэлдэ дайлалдаһан найман хүбүүдые һурахыень Советскэ Союз эльгээһэн юм. Би тэдэнэй дунда оролсохо аза талаантай байбаб. Нэн түрүүн Минск городто ород хэлэ, физикэ, хими, математика шудалаабди. Үдэр һүнигүй ном үзэдэг һэмди, юундэб гэхэдэ, дайлалдаһан гурбан жэл соо олон юумэн мартагдаа. Жэл һураад, шалгалта барихадамнай, «гурба» гэһэн сэгнэлтэ табяад. багшанар маанадые саашань һурахыемнай зууршалхаяа байгаа. Теэд бидэнэр «гурба» гэһэн сэгнэлтэһээ эрид арсажа, үшөө нэгэ жэл тэрэл бэлэдхэлэй курсада һураха дураяа мэдүүлээбди.

Хоёр жэл соо Минскдэ һуража, һайн сэгнэлтэтэйгээр шалгалта барижа, Улаан-Үдын лесотехникумдэ дүрбэн жэлэй туршада һуралсахаяа ерээбди. Эндэ маанадые һайнаар угтаа, техникумэй директор ехэ энэрхы, зулгы хүн байна. Һураха арга боломжонууд бии. Таһалга соо хоёр хүн байнабди. Багшанар, группымнай нүхэд али болохоор маанадта туһалхаяа оролдодог,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Азатулла, Гулахмад, Дурмахмад, Даврхан, Саид, Вакила... Дайнай гашуун утаа амсаһан эдэ зургаан болон индустриальна техникумдэ һуража байһан афган бусад хүбүүд гүрэн түрынгөө ерээдүй тухай бодомжолон, һайн мэргэжэлтэд, туһатай хүнүүд болохо сухаришагүй эрмэлзэлтэй.

И. ТУМУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Дурмахмад Гулахмад хоёр хэшээлэй үедэ.

Авторай фото.

БАЯН ОЛЗОТОЙ

Районой коопзверопромхозой ангуушад баян олзоор агнууриингаа хаһые эхилбэ. Эдэнэр 58 мянган түхэригэй сэнтэй ондатрын арһа асаржа тушааба.

Дуршэл баянтай ангуушад А. К. Щегловский, И. Н. Алексеев, С. Н. Франтенко гэгшэд тус тустаа 836 ондатра бариһан байба. Мүн һайн дураараа агнуурида гараһан Н. Г. Колмаков, Г. М. Бернадский, С. Г. Скосырский гэгшэд дүрбэн зуунһаа дээшэ ангуудые барижа, һайн шанартай арһа тушааба.

Эдэнэр Эб найрамдалай совет жасада ба гэнэ аюулда ороһон Чернобылиин АЭС-эй хүдэлмэришэдтэ туһаламжа болгон, агнуурида ябажа олоһон мүнгэнһөө эльгээхэ гэжэ сентябрь һарада үнгэргэгдэһэн суглаан дээрээ хэлсэһэн юм. Мүнөө эдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, 250 түхэриг мүнгэ дээрэ дурсагдаһан хоёр жасада эльгээбэ.

Н. ТОРОМОВ.

Баргажанай район.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

Кинорежиссер Барас Халзановай буулгаһан «Арсын агтай хангал» гэжэ фильм Хэжэнгын районой хүдөө нютагуудта харуулагдана. Кинофильмын автор районд омнай ерэжэ, Загаһата, Могсохон нютагуудай соёлой байшангуудта, Хэжэнгын «Одон» кинотеатрта һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэбэ. Барас Цыретарович фильм буулгаһан тухайгаа суглагшадта хөөрөө, харагшадтаяа зохёохы түсэбүүдээрээ хубаалдаа. «Арсын агтай хангал» гэһэн фильмдэ гол роль наадаһан эдир хүбүүн Баярто Дамбаев манай нютагай юм.

Нютагайнгаа хүбүүхэнэй фильмдэ һайнаар наадаһанда Буряадай мэдээжэ кинорежиссёрой үндэр сэгнэлтэ үгэһэндэнь, хэжэнгынхид бүришье баярлаа.

Л. БАЛДУЕВА.

Хэжэнгын район.

ХОЛЫН ЗАМДА ЗОРИБО

Улаан-Үдын индустриальна техникумэй багшанар эрэн дотор, мүн республика соо тэмдэглэгдэжэ байдаг һайндэрнүүдтэ зорюулагдаһан спортын олон тоото хэмжээ ябуулга эмхидхэжэ, үнгэргэжэ байдаг болонхой. Эдэнэр Совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илаһаар 40 жэлэй ойдо, Илалтын үдэр — май 9-дэ «Гусиноозерск— Улаан-Үдэ», КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаһан «Улаан-Үдэ — Горячинск» гэһэн аяншалга эмхидхэһэн байха юм. Түрүүшын аяншалгада гарахадаа Ивалгын, Тарбагатайн районуудай ажахынуудта санаар ошожо, ажалшадай дунда ойлгууламжын болон спортын хүдэлмэри ябуулха, тэрээндэ олон хүн зониие хабаадуулха тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрөө, сугларгшадые һонин программатай концертээрээ һонирхуулаа һэн.

Техникумэй бүлэг аяншад, хамтадаа 14 хүн, санаар, ябагаар 6 мянга гаран километр гаталжа, Эхэ оронойнгоо ниислэл — Москва хото хүрэһэн эрэлхэг зоригтой табан басагадайнгаа харуулһан баатар габьяада зорюулһан аяншалгада октябриин 21-дэ мордохоор бэлдэжэ эхилбэ.

— Манай техникумэй багшанар, һурагшад шэнэ, һонин хэмжээ ябуулга эмхидхэхэ, хэрэгтэ хододоо эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, бидэнээ дэмжэлсэжэ байдаг һайн һайхан заншал тогтонхой, — гэжэ холын аян замда зорихо бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ, тус техникумэй физкультурын багша Б. Л. Бальчинов хөөрэнэ.

Студентнэрһээ бүридэһэн тус бүлэгэй гэшүүд амарха үедөө хүрэһэн тосхон һууринай, багахан станцинуудай ажалшадта уран һайханай бүлгэмэй ехэ программатай концерт харуулха юм. Уран һайханай бүлгэмые техникумэй багша Ю. А. Татарников хүтэлбэрилнэ. Холын аяншалгада ябаха талаар дүршэлтэй болоһон һурагшад олон. Тэдэнэр хэд бэ гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ тус техникум эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэһэн Валентина Доновец, Людмила Ефимова, һуралсалай энэ жэлдэ техникум дүүргэхээр ябаһан Олег Филиппов, Вадим Иванов, Солбон Гомбоев болон бусад холын аян замда ябахадаа эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, зүрхэтэй, бэлэдхэл һайнтай спортсменүүд юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Петропавловка һууринһаа хүдөө нютагууд хүрэтэр тусхай автобусууд ябадаггүй, эндэ ажаһуугшадта ехэл бэрхэтэй байдаг һэн. Улаан-Үдэһөө Үшөөтэ ба Улзар нютагууд хүрэтэр хоёр автобус ябадаршье һаа, олон хүниие һуулгаха аргагүй, хододоо дүүрэн үнгэрдэг бэлэй.

Мүнөө Петропавловка — Улаан-Үдэ, Петропавловка— Доодо-Тори, Петропавловка— Гэгээтэ, Петропавловка—Дээдэ Үшөөтэ... гэхэ мэтэ зургаан тосхон руу автобус ябадаг боложо, хүн зоной районойнгоо центр ерэжэ, хэрэгээ бүтээгээд бусажа байхада аятай зохид болобо.

Б. ЦЫБИКОВ.

Зэдын район.

ҮХИБҮҮД УРМАТАЙ

Барханай һурагшадай үйлэдбэриин бригада Элһэнэй һурагшадтай мүрысэдэг юм. Мүрысөөнэй дүнгүүд һаяхан согсологдобо. Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданuудай суглаан дээрэ колхозой правлениин парткомой, профкомой зүгһөө дамжуулгын Улаан туг Барханай һургуулиин һурагшадта барюулагдаба. Зургаан звеноһоо бүридэһэн тус бригада колхозой хурьгадые харууһалһан, сагаалса, мэргэлгын тиир, гэр барилсаһан, фермын үнеэдые һааһан, үндэр ургаса ургуулһан юм.

Суглаан дээрэ колхозой партийна комитедэй секретарь В. Г. Дабаев профкомой түрүүлэгшэ Б. С. Гармаев хоёр ажалда шалгарһан арбан найман һурагшадта орон соогуураа аяншалха путевконуудые барюулба. Үхибүүдые һурган хүмүүжүүлэгшэ, түрүү һаалишан Д. Я. Жигжитовада республикын Гэгээрэлэй министерствын грамота барюулагдаба.

Соня Базарова, Олег Аюмпилов, Юра Эрдынеев, Эржена Чойнжурова болон бусад бэрхэ хүбүүд, басагад колхозой зүгһөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. «Эдир хонишон» ба «эдир овощ ургуулагша» гэһэн чемпионой лентэнүүд Нина Бухаева Радна Ешонов хоёрой мүр дээгүүр нэмэрюулэгдээ.

Энэ баярай үдэшэ класс бүхэнэй һурагшад ханын газетэ гаргаһан, баян ургасын стол шэмэглэһэн, мүн уран һайханай концерт харуулаа.

Д. УРАБХАНОВ.

Хурамхаанай район.

УҺАН ДЭЭРЭ АБАРАГШАД

«Теплоприбор» заводой үйлэдбэриин эстетикын таһагай конструктор Андрей Иванович Мартыненко дайнай гашуун утаагаар һайса амилһан, хархис фашистнарые һамна бута сохилсоһон байха. Мүнөө амаралтада гараһаншье һаа, ажалша энэ хүн гэртээ миин һуужа шадаагүй: түрэл заводтоо хүдэлнэ. Андрей Иванович зунай нэгэ һайхан үдэр Богородско олтирогто загаһа хахуулидажа байгаа бэлэй. Гэнтэ «абарыт!» гэһэн хашхараан уһан дээрэһээ дуулдаба. А. И. Мартыненкын харахада, хоёр хүбүүд уһанда шэнгэжэ байба. Хуушанай солдат тэрэ зуураа уһа руу һүрэжэ, аюулда ороһон Женя ба Вова хүбүүдые абарба.

Нарһата нютагта нуур сөөрэмүүд олон бии. Тэндэ загаһа губшажа байһан гурбан эрэшүүл тодхорто ороо һэн. Хүндэ ашаанһаа онгосонь урбалдажа, тамаржа шадахагүй эдэнэр ехэл бэрхэтэй байдалтай уһан соо ушараа бэлэй. Абарха тухай хашхараануудынь Сосново-Озерскын загаһанай заводой бригадир Петр Николаевич Григорьев дуулаһаар, нэгэшье секунда бодолгото болонгүй, тэдэниие абархаяа уһа руу һүрөө. Иигэжэ эдэнэрэй ами наһан абарагдаһан байгаа.

«Уһанда бү эдирхэгты» гэжэ бага наһанһаамнай эхилээд хоридог, хэлэдэг, һургадагшье һаань, заримдаа аюулта ушарнуудай тохёолдоходонь, абарха сэдьхэлтэй хүнүүдэй маанадай дунда олоор бии байһандань омогорходог, баясадаг гээшэбди.

Л. ГОМБОЕВА.

ХЭН ХААНА ОШОХОБ?

☆ Сергей Орешковэй нэрэмжэтэ парк соо футболоор «Локомотив» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан үнгэргэгдэхэ юм. Үдэрэй хоёр часта эхилхэ нааданда «Стекольщик»,—«Шахтер» командануд хабаадана.

☆ Түмэр замайхидай соёлой ордон соо даам наадалгаар «Труд» бүлгэмэй түрүү һуури эзэлхын түлөө наадан үглөөнэй 10 часһаа эхилхэ юм.

☆ «Локомотив» бүлгэмэй санын баазада санашадай мүрысөөн үдэрэй 12 часһаа үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа.

☆ Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой физкультурын коллективүүдэй дунда спартакиадын программаар столой теннисээр түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үдэшын 6 часһаа эхилхэ юм.

☆ Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой цехүүд болон таһагуудай дунда «Алтан намар» гэһэн шанда хүртэхын түлөө баскетболоор мүрысөөн үнгэргэгдэхэ болонхой. Наадан үглөөнэй 11 часһаа эхилхэ. Мүн заводой бассейн соо «Бэеын элүүрэй түлөө» гэһэн мүрысөөн үглөөнэй 11 часһаа үнгэргэгдэхэ болоно.

☆ Заводой «Рассвет» гэжэ соёлой ордондо Яхадай АССР-эй кукольна театрай артистнууд «Хүхюун шогтой баабгайнууд» гэһэн зүжэг заводой хүдэлмэришэдэй үхибүүдтэ үдэрэй 11, 13 часуудһаа харуулха юм. Ордоной уншалгын залда «В. Шукшинай ажабайдал» гэһэн үдэшэ, фойе соонь хатар танца үнгэргэгдэхэ юм.

☆ Аяншалга болон экскурсиин Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд «Электромашина» заводой, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, нарин сэмбын комбинадай, «Дальстальконструкциин» коллективүүдэй бүлэг хүдэлмэришэдые аяншалгаар Петровск-Забайкальск, Байкальск, Бабушкин хотонууд руу абаашаба. Мүн Эрхүү, Петровск-Забайкальск хотонуудһаа ерэһэн айлшадые Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай, музейнүүдтэй танилсуулха, нарин сэмбын комбинадай бүлэг хүдэлмэришэдые Новоселенгинск абаашаха юм.

ТЕЛЕВИДЕНИ

(Октябриин 19-һөө 26 хүрэтэр)

ВОСКРЕСЕНИ, 19.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.40 — Ритмическэ гимнастика. 10.10 — Киножурнал. 10.20 — «Спортлотогой» 40-дэхи тираж. 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб». 13.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.00 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.00 — «Элүүр энхэ байлга». 15.40 — Великий Устюг хотодо болоһон фольклорно һайндэр. 16.30 — Ургамалай аймаг. 17.20 — «Волшебная лампа Аладдина» — уран һайханай фильм. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — «Преступление»— уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. «Обман». 22.00 — «Время». 22.35 — Э. Гилельс. Гүйсэдхэлгын искусствын уран бэлигтэн. 23.50 — Москвагай дурасхаалта газарнуудаар. 00.50 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Зарядкада зогсогты. 9.20 — «За Ветлугой-рекой»—уран һайханай фильм. 10.30 — Баледэй артистнуудай концерт. 11.00 — «Ород хэлэн». 11.30 — Молдавиин телевидениин программа. 13.00 — «Ехали в трамвае Ильф и Петров» — кинокомеди. 14.10 — Дэлхэй ба залуушуул». 14.45 — Дэлхэйн хүгжэмтэ

ПОНЕДЕЛЬНИК, 20.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

9 часһаа 17 час 40 минута хүрэтэр заһабарилгын хүдэлмэри хэгдэхэ.

Улаан-Үдэ. 17.40 — «Тэрэнги». Хүдөөгэй ажалшадта концерт (буряадаар). 18.10 — «Арадай уран бэлиг» — телефестиваль. 18.30 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.00 — Кремль руу телевизионно экскурси. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хурдадхалга». Эстониин ССР-эй хүнгэн промышленностиин предприятинуудта ажахын тоосооной комплекс байгуулха дүй дүршэл. 20.35 — Совет Армиин Түбэй академическа театрай «Орфей спускается в ад» гэһэн фильм-зүжэг. 22.00 — Время. 22.35 — «Орфей спускается в ад» — гэһэн фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.50 —«Футболой шэнжэлэл». 00.20—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

9 часһаа 19 час хүрэтэр заһабарилгын хүдэлмэри хэгдэхэ.

Улаан-Үдэ. 19.00 — Республикын шухала барилганууд дээрэ». Улаан-Үдэ хотын 2-дохи ТЭЦ. Барилгын шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай. 19.45 — Оршон тойронхи дайдые хамгаалха тухай кино-мэдээсэл. 20.05 —Соносхолнууд. 20.15 — Хүн зоной

ВТОРНИК, 21.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Мультфильм. 10.00 — «Орфей спускается в ад»—фильм-зүжэг. 12.35 — «Футболой шэнжэлэл». 13.05 — Шэнэ һонин (13.10 — хүрэтэр). 15.30 —Шэнэ һонин. 15.50 — «Эжын һургуули». 16.20 — «Компьютертэй хөөрэлдөөн». 16.50 — Ф. Листын ажаябадал ба зохёохы ажал ябуулга. 17.50 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. **Улаан-Үдэ.** 18.20 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.35 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 19.15 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Мультфильм. 20.10 — СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан. 20.40 — «Свидетель» — уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.35 — Уран зохёолой альманах. 23.40 — «Мелодии Дагестана» — фильм-концерт. 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 14.15 — Француз хэлэн. 10.15 — Багашуулда геометри. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханиие ойлгожо һураха. 11.35, 12.40 — Ботаника. 5-дахи класс. 11.55 — Деколь үйлэдбэрилдэг цех доторхи уларилые автомат аргаар хүтэлбэрилхэ системэ. 12.05 — «Шатарай һургуули». 13.00 — Хүгжэм. Клод Дебюсси. 13.45, 14.45 — Физикэ. 10-дахи класс. 15.15 — Түүхын хуудаһанууд.

СРЕДА, 22.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Кремль руу телеэкскурси. 10.30 — «Веселые истории» — уран һайханай фильм. 11.50 — «Аяншалагшадай клуб». 12.50 — Баримтата фильмүүд. 13.20 — Шэнэ һонин (13.25 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.30 — С. Прокофьев. «Петя и волк»— симфоническа онтохон. 17.10 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. **Улаан-Үдэ.** 17.45 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 18.15 — Серго Орджоникидзиин түрэһөөр 100 жэлэй ойдо. 19.00 — «Эдэ үдэрнүүдэй почто». Нижневартовскын олзоборилгын газарнуудта социалис зөөридэ харюусалгагүйгөөр хандалга тухай. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Баримтата фильм. 20.10 — «Дэлхэй ба залуушуул». 20.45 — «Свидетель» — уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Союзуудай байшангай Колонно залда искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 23.15 — Т. Кузовлева. «Живая вода» — поэмэ. 23.45 — «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футбол. Кубогуудта хүртэгшэдэй кубок. «Торпедо» (Москва) — «Штутгарт» (ФРГ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — С. Сергеев-Ценскиин зохёохы ажал ябуулга. 9.35, 10.35 — Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10-дахи класс. 10.05, 14.00 — Немец хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай һурагшадта. Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал болон зан абари. Гэр бүлэдэ үхибүүдые хүмүүжүүлгэ. 11.35, 12.40 — Түүхэ. Нэгэдэхи класс. 12.05 — Ородой модошо дархашуул. 13.10 — А. С. Пушкин. «Песнь о вещем Олеге». 13.40

ЧЕТВЕРГ, 23.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — ЧССР-тэ хүүгэдэй аман үгын XXVII фестиваль. 10.15 — Свидетель» — уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 12.50 — «Хүдөөгэй хүгжэмшэд». 13.20 — «Кино нашего детства» — баримтата фильм. 14.10 — Шэнэ һонин (14.15 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.45 — Шатарай һургуули. 17.15 — Замбиин хатарай национальна ансамблиин концерт. 17.45 — Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн чемпионат. **Улаан-Үдэ.** 18.15— «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.40 — Шэнэдхэн хубилгалгын ба хурдадхалгын гол эрхэ нүхэсэл. Хорин районно партийна организациин хүдэлмэриин дүй дүршэл дээрэһээ. **Москва.** 19.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.45 — Спортивна программа. Футбол. Европын чемпионуудай кубок. «Селтик» (Шотланди) — «Динамо» (Киев). УЕФА-гай кубок. «Тулуза» (Франци)—«Спартак» (Москва). 22.00 — Время. 22.35 — Пензын арадай хоорой концерт. 23.40 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва)—«Крылья Советов».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА.

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильмүүд. 9.35 10.35—Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. 9.55 — Баримтата фильм. 10.05, 14.00—Испан хэлэн. 10.55 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 —И. С. Тургенев «Отцы и дети». 12.05 — Д. Кедринэй шүлэгүүд. 13.10 — Ботаника. 6-дахи класс. 13.30—Түүхэ. 4-дэхи класс. 14.30—С. Аксаков. Байгаали тухай хөөрөө-

ПЯТНИЦА, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — Эдиршүүлэй уран бэлиг. 1010— Мультфильмнүүд. 10.50 —Дуу, хатарай арадай ансамблиин концерт. 11.15—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.15 — «Дэлхэй ба залуушуул». 12.50 — Шэнэ һонин (12.55 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.05—Ород хэлэн. 16.35— «Австрали соогуур». 17.10 — «Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ» **Улаан-Үдэ.** 17.40 —«Поют серебряные трубы» — фильм-концерт. 18.05—Шэнэ һонин (буряадаар). 18.20 — «Хүдөөгэй хүнүүд ба хэрэгүүд» (буряадаар). 18.35 — Эрдэмтэд-общество шэнжэлэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөндэ хабаадагшад хөөрэнэ. 19.10— «Байгал» —мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Мультфильм. 20.10— Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной түлөө Стокгольмын зүблөөндэ хабаададаг 35 гүрэнэй түлөөлэгшэдэй Венэдэхи уулзалга тухай. 20.45— «Зудов, вы уволены» —уран һайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35 — «Бүхы юумэн инаг дуранһаа эхитэй». 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35. 10.35—Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 14.10—Англи хэлэн. 11.05—СПТУ-гай һурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05—«Манай саад». 13.30 — М. Ю. Лермонтов. «Мцыри». 13.45 — Зоологи. 7-дохи класс. 14.40 — Шинии Ле-

СУББОТО, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 — «АБВГДейка». 10.15 — «Булэгууд». 10.45 — Соёлой уран бэлигтэн эб найрамдалай түлөө. 11.15 — «Шапито, шапито» — фильм-концерт. 12.10—«Молодежь Афганистана»—баримтата фильм. 12.25—Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд. 12.55 — «Хүн бүхэндэ ба бултанда». 13.25 — Поэтическэ антологи. Михаил Исаковский. 13.45 — «Площадь восстания» — уран һайханай фильм. 15.15 — «Хани харилсаан». 15.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 16.00 — «Суббото — түрэлхидэй үдэр». 17.30—Арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна II фестиваль. 18.05 — «Ан амитадай аймагта». 19.05—Баримтата фильм. 19.15—«Эдэбхи үүсхэл хэрэгтэй». 20.20 — «Минувшее проходит предо мною...» 1-дэхи фильм. 22.00 —Время. 22.35—«Хаана, хэзээ, юун болооб?» Телевикторина. 00.10—Л. Бетховен. 23-дахи номерой соната. «Аппассионата» 00.30 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20— Баримтата фильм. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.15—«Манай саад». 10.45 — «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 11.15—Удмуртын телевидениин программа. Улаан-Үдэ. 12.15 — «Хоёр дэлхэй — хоёр янзын байдал». **Москва.** 13.05 — Хүн тухай анхарал оролдолго. 14.25 — Дэлхэйн уран һайханай соёл культура. Роберт Бернс. 15.25 —Велоболоор «Алтан велоси-

ВОСКРЕСЕНИ, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Время. 9.45 Ритмическэ гимнастика. 10.15 —«Спортлотогой» 41-дэхи тираж. 10.25—«Будильник». 10.55 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 11.55 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.25 — «Аяншалагшадай клуб». 13.25 — «Хүгжэмтэ киоск». 13.55 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.55 — ССР Союзай Гүрэнэй академическэ симфоническа оркестрэй концерт. 16.45 — Кино-мэдээсэл. 17.45—«Хэнэй үйлсэдэ һайндэр болонооб?». 18.35—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.10—«Элүүр энхэ байлга». 20.10 — Концертнэ программа. 20.30—Останкинадахи концертын студида. Шог зугаагай үдэшэ. 22.00—Время. 22.45 — Оперно сценын уран бэлигтэн. М. Кабалье. 22.45— Классическа барилдаагаар дэлхэйн чемпионат. 00.15—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Зарядкада зогсогты». 9.20—«Золотая стрела» — уран һайханай фильм. 10.25 — «Ород хэлэн». 10.55— Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын VIII конкурсын лауреадуудай концерт. 11.50 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 12.50 — «Дэлхэй ба залуушуул». 13.25—Ахалагша классайхидта уран зохёолой викторина». 14.40—Түүхэ домогой далай руу аяншалга». 15.10—«Следствие ведут знатоки». «Он где-то здесь» —

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэб бэелүүлгын 1986 оной 9 һарын дүнгүүд тухай»,— ТАСС-ай материал. «Тэрэнэй тула зуутан юм»,— Ан. Климовэй статья. «СССР-эй Наукануудай академиин хамтын суглаан» — ТАСС. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. Таниие ямараар ханганаб? «Хоёр ажахы — соёлой болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада хоёр ондоо хандалга» — А. Куклинай статья. Экономическа шэнжэлэл. «Уялгануудтнай хэр бэелүүлэгдэнэб?» — Л. Левченкын статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ. Газетэдэ харюусана.

Гурбадахи хуудаһанда. Ниитэ полит-үдэртэ зорюулагдаһан материалнуудай суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн материалнуудай суглуулбари. Телевидениин долоон хоногой программа. Газетын мэдээсэлэй таһаг.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03660. Заказ № 240. Индекс 0489